

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטוד"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא בתורה שבעל-פה, התשע"ו
תפיצית השערות: אהק = סוף-פסוק – מגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכיב = מאריך, רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפאא – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפאא – יתור לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפאא – קבוצה עם הלכה שוה לפרישה; מרכא תביר טפאא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרישה; תביר מרכא טפאא – קבוצה שההלכה חלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של הנושעם, בד"כ מצב אחד נדרש; פסק ו – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט; 1; זקא-קטן – 2; זקא-גדול – 3; רביע – 4; ... זקא-קטן ... זקא-קטן בהצ' פסוק – הקש; השלישיה: (קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרש"ט – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין "ג' מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה = תראא – דרוש בפסוק שער, מחיצה; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מחיצה; פז – דרוש מהפסוק רעיון לנישא אחר בהלכה;

1.1 במדבר א,א

במדבר א,א:

וַיְדַבֵּר ה' אֶל-מֹשֶׁה בְּמִדְבַר סִינַי בְּאֶהָל מוֹעֵד בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ הַשְּׁנִי בַּשָּׁנָה הַשְּׁנִית לְצֵאתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם לֵאמֹר:
רְשִׁי"י (א) וַיְדַבֵּר. במדבר סיני באחד לחדש - וגו' מתוך חיבתן לפנינו מונה אותם כל שעה, כשיצאו ממצרים מנאן, וכשנפלו בעגל מנאן לידע מנין הנותרים. כשבא להשרות שכניתו עליהן מנאן. באחד בניסן הוקם המשכן, ובאחד באייר מנאם:

במדבר בהעלתך ט,א:

וַיְדַבֵּר ה' אֶל-מֹשֶׁה בְּמִדְבַר סִינַי בַּשָּׁנָה הַשְּׁנִית לְצֵאתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן לֵאמֹר:

רְשִׁי"י (במ' בהעלתך ט,א) בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן - פרשה שבראש הספר לא נאמרה עד אייר (ראה כמ' א,א); למדת, שאין סדר מוקדם ומאוחר בתורה. ולמה לא פתח בזו? מפני שהיא גנותן של ישראל (ראה ספ"ב סד); שכל ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר לא הקריבו אלא פסח זה בלבד. (למאן דאמר כי רוב ישראל לא היה להם מסירות נפש למול עצמם במדבר מפני הסכנה שלא היה רוח צפוניית, ולכן לא עשו פסח כל אותן השנים).

טט - (במ' א,א) וַיְדַבֵּר - קדמא, מקריאת התוכן של (א,ט) מובן שהוא קודם בזמן ל-(א,א) וזה שפי' רש"י ב-(א,ט) שאין סדר מוקדם ומאוחר בתורה, וטעם קדמא ב-(א,א) מרמז שנתבונן מדוע הקדים פרשה (א,א) לפני (א,ט) כפי' רש"י (א,א) ששנוי הסדר בא מתוך חיבתן של ישראל וכפי' רש"י ב-(א,ט) כדי לא לפתוח בגנותן של ישראל שלא עשו פסח אחר במדבר פרט לזה שבשנה השנייה.

(במ' א,א) בְּאֶחָד - תלישא-קטנה, בתפקיד שיעור, בְּאֶחָד - תלישא-קטנה ... לְצֵאתְכֶם - תביר, התבנית תלישא ... תביר אפשרות לחישוב חשבוני כלשהו בפסוק, כגון זה המחושב בפי' כלי יקר.

רְשִׁי"י באחד בניסן הוקם המשכן ובאחד (ג) באייר מנאם. שפת"ח (ג) ... ואם תאמר למה לא מנאם הכתוב מיד אחר הקמת המשכן וגו' וי"ל דאמרינן (בבלי בבא בתרא ח) לענין נדרים המודר הנאה מיושבי עיר מותר להינות מבני אדם שלא דרים שם ל' יום לפי שלא חשוב קבוע לכן לא מנאן עד שהוקבע השכינה שלושים יום.

- טט - לפי שפת"ח בְּאֶחָד - תלישא-קטנה, בתפקיד שיעור, עשוי להיות המקור לשיעור דירת קבע של שלושים יום.

(במ' א,א) בְּאֶחָד - תלישא-קטנה ... לְצֵאתְכֶם - תביר, התבנית תלישא ... תביר, אפשרות לחישוב חשבוני כלשהו בפסוק, כגון זה המחושב בפי' כלי יקר.

ע"פ כלי יקר השראת שכינה בדירת קבע ואין דירת קבע בפחות משלושים יום (טט - שיעור דירת קבע ל' יום) ... ואחר ל' יום שנראה שעשה לו ה' מדור בתחתונים (טט - בְּאֶחָד - תלישא-קטנה בתפקיד מחיצה של מדור) .

והשראת שכינה רק בלפחות כ"ב אלף מישראל הנלמד מ-(במדבר בהעלתך י"ג - לו) ... רַבְּכֹת אֶלְפֵי וַיִּשְׂרָאֵל: וכשם שבמלכות דארעה בלפחות כ"ב אלף, כך במלכותא דרקיעא בלפחות כ"ב אלף. כארז"ל בשעה שנגלה הקב"ה על ישראל בהר סיני ירדו עמו כ"ב אלף מרכבות של מלאכי השרת שנא' (תהלים סח,יח) **רַכְּב אֱלֹהִים רַבְּתַיִם אֶלְפֵי שְׁנָאֵן אֲדֹנָי כֹּם סִינַי בְּקִדְשׁ:** ומצינו במחנה לוי' שנקראו מחנה שכינה שהיו כ"ב אלף. כתב רבינו בחיי שבכל מקום שהשכינה מצויה תמצא ארבע מחנות שכינה, וב-ספר הפרדס, שער פרטי השמות פרק ב' דף ק"ח כתב שיש כ"ח מחנות שכינה ... אומר אני שלמד זה מן מספרי זה שבא ע"י השראת השכינה בהיקף ז' ענני' ותוכו רצוף אהבה במחנה לוי' ובכל ענין וענין הי' כבוד ה' ובכל מקום שכבוד ה' מצוי אין שם פחות מן ד' מחנות שכינה, שבכל מחנה ומחנה כ"ב אלף ... צא וחשוב כ"ח פעמים כ"ב תמצא ת"ר אלף ועוד ט"ז אלף (616) כך היו ישראל תר"ג אלף והלויים כ"ב אלף סך הכל תרכ"ה אלף. (22 : 625 = 28.41 היינו 28 מחנות ולא מתחשב בשארית) ובמותרות אין לצמצם בתחתונים כי המיתה מכלה בהם.

וע"פ מדרש תנחומא בנוסח שבילקוט יום מתן תורה הוא יום אירוסין כי הקב"ה אירש את ישראל ... ע"י מתן תורה במקום טבעת קידושין (כתוב ככלתו ודורש ככלתו) ... ורז"ל המשילו זיווג ישראל לקב"ה לזיווג כלה לחתן. זמן נישואין של ישראל הכלה לקב"ה החתן אחרי עשרה חדשים מאירוסין (סיון בשנה א' זמן מתן תורה) לנישואין (ניסן שנה ב' זמן חנוכת המשכן) וזמן הנישואין ל' יום עד שהקבע להם מדור אחד וזה בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ הַשְּׁנִי בַּשָּׁנָה הַשְּׁנִית, תלישא בתפקיד בחינה נעלה ביותר ותפקיד זה גם מרומז בפי' אור החיים כלהלן:

בְּאֶחָד - תלישא-קטנה לַחֹדֶשׁ הַשְּׁנִי - קדמא ואולא, כעין כלל, הבא ללמד כפי' אור החיים ונראה כי הכתוב אדרבא השכיל לדבר בשיעור שוה (בחלק הרישא של הפסוק ובחלק הסיפא של הפסוק) והוא ע"ד או' הנה מקום אתי, שמקומו של הקב"ה הוא טפל אלין (כי ברישא סדר הכתוב הוא ה' שהוא מהכלל אל הפרטים במדבר סיני, באהל מועד) ... ולזה נסדר באחרונה כסדר שנה השנית שנסדר אחר מאמר באחד לחדש וגו' (ובסיפא החל מ- בְּאֶחָד שהוא רמז לכללות הזמן בה' אל הפרטים בחדש השני בשנה השנית).

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטוד"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא בתורה שבעל-פה, התשע"ו
הפניות השורות: אהנה = סוף-פסוק – מגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; ספקא – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא ספקא – יתור לרבות, מכל מקום; דרגא תביר ספקא – קבוצה עם הלכה שוה לפרישה; מרכא תביר ספקא – קבוצה שההלכה חלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המושגים, בד"כ מצב אחד נדרש; פסק | – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסיף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט; 1: זקף-קטן – 2: זקף-גדול – 3: רביע – 4: ... זקף-קטן ... זקף-קטן בהצ' פסוק – הקש; השלישיה: (קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרש"ט – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין "ג מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה – תרסא – דרוש בפסוק שער, מתיצה; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מתיצה; פזר – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה;

במדבר א,ב:

שָׂאוּ אֶת-רֹאשׁ כָּל-עֵדֹת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם
בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת כָּל-זָכָר לְגִלְגָּלְתָּם:

שָׂאוּ – רביע, אפשר מרמז לענין ארבע דגלים, ארבע מחנות, אבל זה ברור מהמשך הכתוב. לכן יש לו משמעות אחרת, כגון הנאמר במדבר רבה (וילנא) פרשה א ט ד"א וידבר ה' אל משה במדבר סיני, אמר לו שָׂאוּ אֶת-רֹאשׁ אמר הקב"ה לישראל לא חיבבתי בריה יתירה מכם לכך נתתי לכם תלוי ראש ודמיתי אתכם לי שכשם שיש לי תלוי ראש על כל באי העולם שנאמר (ד"ה) = דברי הימים = א כט) לך ה' הגדולה, כך לכם עשיתי להיות לכם תלוי ראש לכך נאמר שָׂאוּ אֶת-רֹאשׁ לקיים מה שנאמר (תהלים קמח) וירם קרן לעמו וכן הוא אומר (דברים כח) ונתנך ה' אלהיך עליון על כל גויי הארץ.

תיקוני זוהר הקדמה דף יז עמוד א

פתח אליהו ... חכמה מוחא איהו מחשבה מלגו בינה לבא ובה הלב מביין ועל אלין תרין כתיב הנסתרות ליי"י אלקיניו כתר עליון איהו כתר מלכות ועליה אתמר מגיד מראשית אחרית ואיהו קרקפתא דתפלי מלגו איהו יו"ד ק"א וא"ו ק"א דאיהו ארז אצילות איהו שקיו דאילנא בדרועוי וענפוי כמיא דאשקי לאילנא ואתרבי בההוא שקיו:

שָׂאוּ – רביע, רמז לתפילין של ראש של הקב"ה שיש במ ארבעה בתים (מזורים) וארבע פרשיות (פרשיה בבית) והקב"ה דימה את ישראל אליו וציווים על תפילין של ראש ובכך ונתנך ה' אלהיך עליון על כל גויי הארץ. ותורת הסוד מרומז שם הוי"ה במלוי אל"ף בתפילין של ראש והוא קשור לעולם האצילות מארבע העולמות.
בשם ראמ"פ (א,א) מְצַרְיִים לְאִמָּר (א,ב) שָׂאוּ אֶת – ס"ת מרו"ת, בבלי ברכות לב ... אביי הוה יתיב קמיה דרבה, חזייה דהוה קא ברח טובא, אמר: (תהלים גיא) וְנִילֵוּ בְרַעְיָה כְּתִיב! אמר ליה: אנה תפילין מנחנא. רש"י והם עדות שממשלת קוני ומשרתו עלי.

במדבר א,ד וְאַתְּכֶם יְהוִי אִישׁ אִישׁ לְמִטָּה אִישׁ רֹאשׁ לְבֵית-אֲבֹתָיו הוּא:

... אִישׁ אִישׁ – מרכא טפחא, יתור לרבות לְמִטָּה – אתנח, מגביל

אִישׁ רֹאשׁ לְבֵית-אֲבֹתָיו הוּא – תביר מרכא טפחא, יתור לרבות, סלוק, הסלוק מגביל כי נשיא השבט חייב להיות נוכח במפקד שבטו ולא שלוחו או מי שלא נבחר לנשיא שבטו, כי בנשיא תלוי אח"כ חלוקת הארץ לבני שבטו (התורה"מ במ"א, 1).

במדבר א,ג וְאַתָּה הַפְּקֵד אֶת-הַלְוִיִּם עַל-מִשְׁכַּן הָעֵדֹת וְעַל כָּל-פְּלִיָּו וְעַל כָּל-אֲשֶׁר-לוֹ:

הַפְּקֵד וְשָׂאוּ אֶת-הַמִּשְׁכָּן וְאֶת-כָּל-פְּלִיָּו וְהֵם יִשְׂרְתְּהוּ וְסָבִיב לְמִשְׁכַּן יַחְנוּ:

וְאַתָּה הַפְּקֵד אֶת-הַלְוִיִּם – פזר מונח תלישא-קטנה, קדמא ואולא מונח זרקא מונח סגול,

קדמא ואולא – כלל מלמד המתברר בתבנית הבאה:

זרקא סגול מוסיף ללויים חובת כוונה לשם קודש כנאמר ב-משנה חגיגה פ"ב מ"ו ופ"ג מ"א בכל השייך לעבודתם במשכן ובמקדש,

שמירת המקום, שמירת ונשיאת הכלים, כלי הכלים, וע"פ התורה"מ הכנת ושמירת החומרים לעבודת הקודש

מונח תלישא-קטנה, כעין שני תפקידי תרסא. (א) כעין בעל בחינה נעלה כפי רש"י בהתמנותם לשררה בעבודת המשכן,

(ב) כעין מחיצה כפי התורה"מ הבדלתם מישראל לצבא המשכן בלבד, ופי' שפת"ח לחלוקת משמרותיהם בעבודת המשכן.

ההתמנות הזו היא בצווי מה' למשה, אף ששבת הלוי כבר נועד לעבודת ה' מלידתו (בר' ויצא ויקרא לו לוי (נדרש לו הוא ה'))

פזר – (א) ע"פ פי' בעה"ט אפשר להסביר כי פזר מעביר את רעיון ההתמנות לשררה ע"י ה' לכל מינוי שהוא ע"י ה'.

(ב) מעביר רעיון חובת כוונה לשם קודש להנהיגה בחיי היום יום בדרגת כוונה לטהרה בדרגת תרומה, בדרגת קודש, בדרגת חטאת.

וְאַתָּה הַפְּקֵד רִשׁוֹ – מגויי הלויים, לשון שררה. שפת"ח לשון שררה, ולא לשון זכרון או חסרון, אותם על תפקידיהם במשכן

ואחר-כך מנו אותם לצורך פדיון בכורות ולחלוקת משמרותיהם בעבודתם במשכן.

התורה והמצוה (מלבי"ם) ... וְאַתָּה הַפְּקֵד אתה לבדך וחשב בזה ה' ענינים [א] שיהיו מופקדים על משכן העדות בעת עומדו

במקום אחד היו הם השוערים והשומרים, על כל כליו ועל כל אשר-לו על היין והסולת והבשמים והחביתין ולחם המערכת

ועוד כמה דברים שחשב ב דב"ה א ט, כג וְהֵם וּבְנֵיהֶם עַל-הַשְּׁעָרִים לְבֵית-ה' לְבֵית הָאֹהֶל לְמִשְׁכְּרוֹת: ו-ראב"ע פי' ועל

כל-כליו. הארון והשלחן והמנורה ועל כל-אשר-לו הם כלי הכלים ר"ל המלקחים והמחנות והסירות ודומיהם. וגו'

בעה"ט (ב) הַפְּקֵד ב' במסורה, הכא. ואידך (תה' קטו) הַפְּקֵד עֲלֵיו רָשַׁע. וזהו שאמרו אין אדם נעשה שוטר מלמטה אלא אם

כן נעשה רשע מלמעלה. וזהו הַפְּקֵד אֶת-הַלְוִיִּם שנעשו שוטרים הַפְּקֵד עֲלֵיו רָשַׁע.

אפשר כי המקור לבעה"ט הוא כמובא ב- תורה תמימה שמות לא, (ב) ראה קראתי בשם – א"ר יוחנן, פרנס טוב מכריז עליו הקב"ה

בעצמו דכתיב ראה קראתי בשם בצלאל^א [ברכות נ"ה א'] : (א) קראתי במובן – הכרזתי

וְעַל כָּל-פְּלִיָּו וְעַל כָּל-אֲשֶׁר-לוֹ – מונח זרקא מונח סגול, בתפקיד מוסיף מהענין על הענין, ע"פ התורה"מ מופקדים על חמרים שונים

(פרט לבעלי חיים) הנחוצים לעבודת הקודש במשכן או המקדש, ואפשר כי מתווספת דרגת כוונה להכנתם לקדש. כנאמר במשנה חגיגה

פ"ב מ"ו ופ"ג מ"א, וע"פ ראב"ע ועל כל-כליו. כמנורה והשולחן והמזבחות: ועל כל-אשר-לו. הם כלי הכלים.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא בתורה שבעל-פה, התשע"ו
המצוות השערות: אהבה – סוף-פסוק – מגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מרצה; רבוי; דוגא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפאא – שנוי משמעות, רבוי משמעות; מרכא טפאא – תור
לרבות, מכל מקום; דוגא תביר טפאא – קבוצה עם הלכה שיהא לפרטיה; מרכא תביר טפאא – קבוצה שההלכה חלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המושג, בד"כ מצב
אחד נדרש; פסוק ו – סודו שחלקו והחלק נדרשים; זקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט; 1: זקא-קטן – 2: זקא-גדול – 3: רביע – 4: ... זקא-קטן ... זקא-קטן בהצ' פסוק – הקש; השלישיה:
(קדמא – סוד קדמות; אולא = גיש – גיש"ס – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין "ג' מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה = תרסא – דרוש בפסוק שער, מתיצה; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו
שער, מתיצה; פז – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה;

לטובת הבנת הנושא יוצגו מידי פעם חלק מהטעמים שבתנ"ך (חוץ מספרי איוב, משלי, תהלים), לפי תפקידיהם לפי ההשערות.

1.2 במדבר א,א

במדבר א,ג: מִן עֲשָׂרִים שָׁנָה וְנִמְעָלָה כָּל-יָצָא צָבָא בְּיִשְׂרָאֵל הִפְקְרוּ אֹתָם לְצַבְאָתָם אֹתָהּ וְאֶהְרֶן:

... **הִפְקְרוּ אֹתָם לְצַבְאָתָם** - מרכא תביר טפחא, כעין קבוצת פרטים קשורים לנושא כלשהו, שלא על כל אחד חל ענין מסוים או הלכה מסוימת באותו אופן. ע"פ **מאור ושמש במדבר א,ב - ד, יז, מד** יש במפקד שלוש קבוצות, נשמות המתים אותם כל ראש שבט מעלה ומקשר לה, נשמות החיים המעוררים עצמם לה' שכל ראש שבט, הוא הצדיק, יכול לקשרו לה, ונשמות מי שאין לו התעוררות מעצמו כלל שהצדיק יוכל לקבל אותו בסוד העיבור ואתם מעוררים **אֹתָהּ** (משה) **וְאֶהְרֶן** - מרכא סלוק, רבוי והגבלה, שאלו המוגבלים בהתעוררותם רק משה ואהרן שהם כללות נשמות ישראל יכולים לרבותם ואז ראשי שבטיהם מיוחדים אותם עמם לקשרם לה'.

במדבר א,ד: וְאֶחָבֶם יְהוֹי אִישׁ אִישׁ לְמִטָּה אִישׁ רֹאשׁ לְבֵית-אֲבֹתָיו הוּא:

פסיקתא זוטרתא (לקח טוב) במדבר פרשת במדבר דף פב עמוד א שאין לך מן השבטים שלא העמידו (מלכים) ונביאים. **אִישׁ רֹאשׁ לְבֵית-אֲבֹתָיו הוּא**. שלא יתגדל נשיא שבט זה על נשיא שבט זה:

אִישׁ – תביר, בתפקיד ממעט - מגביל ומרמז לדרשת **לקח טוב** שלא יתגדל נשיא שבט זה על נשיא שבט זה.
הענוה נדרשת כפי **מאור ושמש** כי נשיאי השבטים אמורים להיות צדיקים מאד כדי לתקן הנשמות של אלו שמתו במצרים שלכן קראתן התורה לגלגלות – נשמות מגולגלות.
רֹאשׁ לְבֵית-אֲבֹתָיו – מרכא טפחא, יתור לרבות כפי **מאור ושמש** על כל נשיא את נשמות אנשי שבטו המתים, שזהו בית אבותיו בעבר, ולרבות אלו החיים עמו כדי לקשרם אל הקב"ה. ... שנשיא כל שבט ושבט הוא **הכללות** של שבטו, והוא יכול לדבק עצמו עם שבטו ולקבל אותם במוח שלו בסוד העיבור. ... שלקחו את האנשים אשר קיבלו את נשמות ישראל בסוד העיבור, כדי לגדלם ולהשפיע עליהם קדושות עליונות. ... (**במדבר א,מ**) **אִישׁ-אֶחָד לְבֵית-אֲבֹתָיו הָיוּ** רצה לומר, שאיש אחד היה מקבל נשמות בית אבותיו בסוד העיבור כדי להמשיך עליהם קדושות עליונות וחסדים מגולים, לכן כתיב היו - שכל נשיא השבט נכלל בו כל השבט.
הוּא – סלוק, הסלוק מגביל לומר כי רק איש אחד (בשבט) היה מקבל נשמות בית אבותיו בסוד העיבור כדי להמשיך עליהם קדושות עליונות וחסדים מגולים, לכן כתיב **הָיוּ** - (גם כן בסלוק) שכל נשיא השבט נכלל בו כל השבט. וזהו (**במדבר א,מ**) **אִישׁ-אֶחָד לְבֵית-אֲבֹתָיו הָיוּ כְמוֹבֵן כְּנ"ל**.

אִישׁ – תביר **רֹאשׁ לְבֵית-אֲבֹתָיו** – מרכא טפחא, יתור לרבות אפשר כפי **כלי יקר** שהנהגת השבט והדין הייתה ללא משוא פנים, ש-היה כאיש גבורתו לנהוג עליהם נשיאותו ברמה, ולא זו לכל השבט הרחוקים קצת ממנו אלא אפילו היה **רֹאשׁ לְבֵית-אֲבֹתָיו** הקרובים אליו ביותר גם להם היה לראש לנהוג נשיאות עליהם:
הוּא – סלוק, הסלוק מגביל כי נשיא השבט חייב להיות נוכח במפקד שבטו ולא שלוחו או מי שלא נבחר לנשיא שבטו. כי בנשיא תלוי אח"כ חלוקת הארץ לבני שבטו (**התורה"מ במ' א,ג**), וטעם תביר במלת **אִישׁ** בתפקיד מחלק עשוי לרמז לחלוקת הארץ.

במדבר א,ה – טו: [ה] וְאֵלֶּה שְׁמוֹת הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר נִעְמְדוּ אֹתָם לְרֹאשֵׁי בְּנֵי-שִׁדְיָאוֹר:

[ו] לְשִׁמְעוֹן שְׁלִמְיָאֵל בֶּן-צוּרִישִׁדִי:

[ז] לְיְהוּדָה נַחֲשׁוֹן בֶּן-עֲמִינָדָב:

[ח] לְיִשְׁשָׁכָר נַתְנָאֵל בֶּן-צוּעָר:

[ט] לְזְבוּלֹן אֵילָאָב בֶּן-חֶלֶן:

[י] לְבִנְיָמִן יוֹסֵף לְאֶפְרַיִם אֵלִישַׁמֶע בֶּן-עֲמִיחֹד לְמִנְשֵׁה נְמִלְיָאֵל בֶּן-פְּדָהצוּר:

[יא] לְבִנְיָמִן אֲבִיהֶן בֶּן-גְּדַעְנִי:

[יב] לְדָן אַחִיעֶזֶר בֶּן-עֲמִישִׁדִי:

[יג] לְאֶשֶׁר פְּנִינְיָאֵל בֶּן-עֶכְרָן:

[יד] לְלֵוִי אֶלְסֹפָה בֶּן-דְּעוּאֵל:

[טו] לְנַפְתָּלִי אַחִירֵע בֶּן-עֵינָן:

בפסוקים **במדבר א,ה – טו** בשמות הנשיאים תבנית טעמי הפסוקים, שלוש קבוצות: זקא-גדול , זקא-גדול, זקא-גדול, קדמא זקא-קטן במלה אחת. זקא-גדול בתפקיד שתיים שהם אחד, קדמא זקא-קטן במלה אחת כעין מידה מוקדם והוא מאוחר בענין (שיש מסבירים שזה סוג של זקא-גדול). ושתי התבניות מבטאות ענין אחד זקא-גדול מבטא חיבור שני נקודות היינו חיבור בין כגון **רֹאשֵׁי** אב השבט ובין נשיא שבט הנוכחי **אֵלִיצוּר בֶּן-שִׁדְיָאוֹר**, קדמא זקא-קטן במלה אחת כעין מידה מוקדם והוא מאוחר בענין, כאן נשמת אב השבט (המוקדם כגון **יִשְׁשָׁכָר**) מעוברת בנשמת נשיא השבט הנוכחי (המאוחר כגון **נַתְנָאֵל בֶּן-צוּעָר**) בקשר הדוק העושה אותם לאחד.

לעומתם ב-**במדבר שלח יג, ד – טו** בפרשת המרגלים רובם כתובים בזקא-קטן, לומר שהמרגלים כבר בהליכתם היו בעצה רעה ולכן נחלש העיבור בין אב השבט ובין הנשיא וכאשר בחזרתם גילו מחשבתם הרעה פרחו נשמות השבטים הקדושים ונשארו יחידים. (מעובד עם הרב יהושע ישראלי ע"פ פי' **אריץ חמדה** למלבי"ם כפר' שלה-לך)

במדבר שלח-לך יג,ב – טו: [ב] שְׁלַח-לֶךְ אֲנָשִׁים וְיָתְרוּ אֶת-אֶרֶץ כְּנָעַן אֲשֶׁר-אֲנִי נֹתֵן לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ אֶחָד אִישׁ אֶחָד לְמִטָּה אֲבֹתָיו תִּשְׁלַחוּ כָּל נְשִׂיא בְהֵם: [ג] וַיִּשְׁלַח אֹתָם מֹשֶׁה מִמִּדְבַּר פָּאָרָן עַל-פִּי ה' פְּלִמָּה אֲנָשִׁים רֹאשֵׁי בְנֵי-יִשְׂרָאֵל הָמָּה: [ד] וְאֵלֶּה שְׁמוֹתָם לְמִטָּה רֹאשֵׁי שְׁמוּעַ בֶּן-זִכְוִיר: [ה] לְמִטָּה שְׁמֵעוֹן שִׁפְט בֶּן-חֹרִי: [ו] לְמִטָּה יְהוֹדָה כָּלָב בֶּן-יִפְנָה: [ז] לְמִטָּה יִשְׁשָׁכָר יִצָּאֵל בֶּן-יוֹסֵף: [ח] לְמִטָּה אֶפְרַיִם הוֹשֶׁע בֶּן-נוּן: [ט] לְמִטָּה בִּנְיָמִן פִּלְטִי בֶּן-רְפּוּא: [י] לְמִטָּה זְבוּלֹן גְּדִיאֵל בֶּן-סוּדִי: [יא] לְמִטָּה יוֹסֵף מְנַשֶּׁה נְדָבִי בֶּן-סוּסִי: [יב] לְמִטָּה דָן עֲמִיָּאֵל בֶּן-נְמִלִי: [יג] לְמִטָּה אֶשֶׁר סְתוּר בֶּן-מִיכָאֵל: [יד] לְמִטָּה נַפְתָּלִי נַחֲבִי בֶּן-נְפִסִי: [טו] לְמִטָּה זָד נְאֹאֵל בֶּן-מְכִי:

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא בתורה שבעל-פה, התשע"ו
המצוות השערות: אתנה, סלוק – סוף-ספוק – מגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מראק = מאריך, רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפאא – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפאא – יתור לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפאא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מרכא תביר טפאא – קבוצה שההלכה הלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של הנוטעם, בד"כ מצב אחד נדרש; פסק ו – סדור שנתלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3; רביע – 4; ... זקף-קטן ... זקף-קטן בהצ"צ פסוק – הקש; השלישית: (קדמא – סדר קדמות; אולא = גרש = גרש"ט; ויצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין "ג מידות דר"י ישמעאל; תלישא-קטנה – תרסא – דרוש בפסוק שער, מתיצה; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מתיצה; פוז – דרוש מהפסוק רעיון לנישא אחר בולכת;

מלבי"ם – ארץ חמדה איש אחד איש אחד למטה אבתיו תשלחו. מבואר בדברי האר"י ז"ל כי נשמת השבטים נתלבשו במרגלים כ"א בנשיא שלו, ונשמת לוי נתלבש ביהושע כי לוי לא שלח מרגל בפועל. ועז"א **איש אחד למטה אבתיו** דוקא כי האבות הם השבטים נתלבשו בהם. ואומר **ראשי בני ישראל הקמה**: הראשים הנצבים לראש פנה שבטי יה לישראל עדות.

תהלים קכב, ד: ששם עלו שבטים שבטי-יה עדות לישראל להדות לשם ה':
פשט הפסוק מדבר בעליה לרגל למקדש, אפשר כי טעמי המקרא **ששם עלו שבטים** – קדמא גלגל פזר, מרמזים כך: פזר מרמז לדרשה לענין אחר מפשט העליה לרגל, גלגל (במובן של כעין גלגול נשמות) מרמז לתיקון של המעשה שארע בזמן קודם המרומז בטעם קדמא, וזהו עליית המרגלים לתור את ארץ כנען, שהיו נשמות אבות השבטים מעוברות במרגלים והם כשלו בשליחותם.
מלבי"ם – ארץ חמדה וראה דבר פלא כי בכולם כתיב [ד] ... **למטה ראובן [ה] למטה שמעון** **בזקף קטן** וכן כולם חוץ [ח] **למטה אפרים** כתיב **בטפאא**. והוא מבואר במ"ש האר"י ז"ל כי ביהושע נתלבש נשמת לוי שאינו משבטו וע"ז הטעם מפסיק לומר שלא אפרים בעצמו הלך כמו בשאר השבטים רק שהיה הנשיא ממטה אפרים וההולך היה נשמת לוי רק במנשה הלך יוסף מצד שבטו וע"ז כתיב למטה למנשה (טט) - [יא] **למטה יוסף למטה מנשה**.

מאור ושמש – ... בשם האר"י מה שאמר יוסף לאחיו בראשית מקץ מרגלים אתם כוונתו היה על אותם המרגלים שירגלו ארץ-ישראל דהיינו שהיה למרגלים עיבור נשמות השבטים ... נשמות צדיקים כדי לסייעם ... לשמוע בן-זכור נשמת ראובן, לגדי בן-סוסי נשמת יוסף הצדיק, אבל ליהושע בן-נחן לא הוצרך להמשיך נשמת השבט כי יהושע היה צדיק גדול ולא היה צריך לעיבור נשמה אעפ"כ הוסיף לו את אחד על שמו שלא ילכד במצודתם. אך, כאשר הטעו המרגלים אזי תיכף פרחו מהם נשמות השבטים הקרושים ונשארו יחידים והמרגלים הטעו עצמם אל הס"טא להוציא דבה. אך כלב היה דעתו ומחשבתו זכה להשי"ת ולא פרחו ממנו נשמת יהודה, לכך נאמר **(במדבר שלח-לך יגכב) ויעלו בניגב ויבאו עד-הכרונן, שזה הפסוק נאמר על כלב לבדו כי נאמר **ויבאו לשון יחיד ... ויעלו** לשון רבים כי זאת נאמר על כלב ועל נשמת שבטו (יהודה) שהיה בתוכו בסוד העיבור כנ"ל.**

במדבר א, לב - לג: [לב] לבני יוסף לבני אפרים תולדתם למשפחתם לבית אבתם במספר שמת מן עשרים שנה ומעלה כל יצא צבא:

[לג] **פקדיהם למטה אפרים ארבעים אלף וחמש מאות**: תבנית טעמים של **בראשית א,א בראשית בקרא אליהם את השמים ואת הארץ:**

פקדיהם – טפאא למטה אפרים – מונח אתנה ארבעים אלף – מרכא טפאא וחמש מאות – מרכא סלוק
ע"פ ר' צדוק הכהן מלובלין - **ליקוטי מאמרים עמוד קלא ד"ה ולכן (בר' ויחי מט,כב) בן פרת יוסף** לשון פריה ורביה וכן ברכתם **(ג)**

ויחי מט,טז) וידנו לרב ... יוסף המייצג את ספירת היסוד – שמירת הברית, בעולם שנכנסה בו תאוה בחטא עין הדעת כמעט בסוף היום הששי לכריאה נתברך בעיקשות לקדש התאוה ל-ריבוי ... לכבוד שמים שזה המצב הקרוב ביותר לפריה ורביה של אדם הראשון קודם לחטא עין הדעת ועקשות דורע יוסף הוא כרצון ה' יתברך וכן עקשות דישאל הוא יוצא מחכמה דרך הדעת המחבר החכמה עם שלמטה (וביניהם יסוד) וכוחות המעשה ואינו עיקש אלא לכבוד שמים ואדרבא הוא הצינור להוצאת הנפשות יקרות מישוראל, אפשר כי בפסוקי **במדבר א, לב - לג: העוסקים במנין בני יוסף ואפרים, תבנית טעמי (א, לג)** שהיא כתבנית **בראשית א,א** מרמזת לעיקשות יוסף וישאל היוצאת מחכמה דרך הדעת המחבר החכמה עם שלמטה (וביניהם יסוד) וכוחות המעשה לקדש התאוה לרביי לכבוד שמים שזה המצב הקרוב ביותר לפריה ורביה של אדם הראשון קודם לחטא עין הדעת.

במדבר א, מב – מג: פ [מב] בני נפתלי תולדתם למשפחתם לבית אבתם במספר שמת מן עשרים שנה ומעלה כל יצא צבא:

[מג] **פקדיהם למטה נפתלי שלשה וחמשים אלף וארבע מאות: פ**
וחמשים – תביר, בתפקיד למעט, ע"פ אור החיים כל בני עשרים עד ששים היו ראויים להפקד לצבא ונצטוו להפקד כאשר מספרם היה בדיוק במאות שלמות ובגד 50. לכן, אפשר שהתביר מרמז על כך שגם מבין בני למעלה מששים ופחות מעשרים מלאות היו הראויים להפקד בצבא והתביר מרמז על שמיעטן הכתוב. ולפי' **פנים יפות במדבר א, (מה - מו)** שלא נמנו ע"י משה ואהרן אלא מנו עצמם.

שלשה וחמשים אלף – דרגא תביר טפאא, כעין קבוצת פרטים מצטרפת, ומתואם לפי' פנים יפות במדבר א, (מה - מו) וכבר כתבתי בשם אבי מורי הגאון ז"ל כי לאחר שמנה אחד עשר שבטים, ממילא הוי ידוע מספר שבט י"ב כפי הנשאר מן הכולל, אך לפי לשון הכתוב **[מג] פקדיהם למטה נפתלי משמע שגם הם נמנו**, ע"י עצמם, אף שלא היה צורך ... פירוש שהיה חשבון הפרטים בנפתלי מכוון עם החשבון הכולל שהיה בשעת נדבות המשכן: וכל זה הוא מפני שמספר כל שבט ושבט היה בשביל חלוקת א"י שהוא ראוי לכנס מיד, ולכן היה חשוב שכל הראוי לקבל נחלה יצטרף למנין.

במדבר א,ג: ואתה הפקד את-הלויים על-משכן העדת ועל כל-פליו ועל כל-אשר-לו
הקמה ישאו את-המשכן ואת-כל-פליו והם ישרתהו וסביב למשכן יחננו:

הפקד את-הלויים – מונח תלישא-קטנה, כעין שני תפקידי תרסא. (א) כעין בעל בחינה נעלה כפי' רש"י בהתמנותם לשררה בעבודת המשכן, (ב) כעין מחיצה כפי' התורה"מ הבדלתם מישראל לצבא המשכן בלבד, ופי' שפת"ח לחלוקת משמורתיהם בעבודת המשכן. ההתמנות הזו היא בצווי מה' למשה, אף ששבט הלוי כבר נועד לעבודת ה' מלידתו (בר' ויצא ויקרא לו לוי (נדרש לו הוא ה'))

על-משכן העדת – קדמא ואולא – כלל מלמד המתברר בתבנית הבאה:
ועל כל-פליו ועל כל-אשר-לו – מונח זרקא מונח סגול מוסף ללויים חובת כוונה לשם קודש כנאמר ב-משנה חגיגה פ"ב מ"ו ופ"ג

מ"א בכל השייך לעבודתם במשכן ובמקדש, שמירת המקום, שמירת ונשיאת הכלים, כלי הכלים, וע"פ **התורה"מ** הכנת ושמירת החומרים לעבודת הקודש

ואתה – פזר, (א) ע"פ פי' בעה"ט אפשר להסביר כי פזר מעביר את רעיון ההתמנות לשררה ע"י ה' לכל מינוי שהוא ע"י ה'.
(ב) מעביר רעיון חובת כוונה לשם קודש להנהיג בחיי היום יום בדרגת כוונה לטהרה בדרגת תרומה, בדרגת קודש, בדרגת חטאת.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטוד"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא בתורה שבעל-פה, התשע"ו
המצוות השערות: אחת, סלוק – סוף-סוף – מגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא פשטא – מרצה; מאריך, רבוי; דרגא – מוציא; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפא – שני משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפא – יתור
לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפא – קבוצה עם הלכה שיה לפרטיה; מרכא תביר טפא – קבוצה שההלכה הלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המושג, בד"כ מצב
אחד נדרש; סוף – סוף שחלק, השלם והחלק נדרשים; זקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט; 1: זקף-קטן; 2: זקף-גדול; 3: רביע – 4; ... זקף-קטן ... זקף-קטן בהצ' פסוק – הקש; השלישית:
(קדמא – סדר קדימות; אולא – גרש = גרש"ט; ויצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין "יוד מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה – תראט – דרוש בפסוק שער, מחיצה; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו
שער, מחיצה; פז – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה;

לטובת הבנת הנושא יוצגו מידי פעם חלק מהטעמים שבתנ"ך (חוץ מספרי איוב, משלי, תהלים), לפי תפקידיהם לפי ההשערות.

1.3 במדבר א,א

במדבר א,ג – נא:

[ג] ואתה הפקד את-הלויים על-משפח העדת ועל כל-כליו ועל כל-אשר-לו

המה ישאו את-המשפח ואת-כל-כליו והם ישרתהו וסביב למשפח יחננו:

[נא] ובנסע המשפח יורידו אתו הלויים ובחנת המשפח יקימו אתו הלויים ויתגר הקרב יומת:

[ג] המה ישאו את-המשפח – אזלא גרש מהפך פשטא, כעין יצא להקל ולא להחמיר, כי בנשאם את המשפח וכל כליו ימנעו את הכתוב ב-

[נא] ויתגר הקרב יומת: אפילו דוד המלך שנמשח בשמן המשחה כמו כ"ג, זר הוא ואסור בעבודת הלויים והכהנים. תורה תמימה (נא)

והזר הקרב יומת – אמר ליה ההוא עובד כוכבים להלל, מקרא זה על מי נאמר, אמר ליה, אפילו על דוד מלך ישראל^(א) [בבלי שבת ל"א

א]: אמנם הגמרא הזאת עוסקת בין היתר בגר שרצה להיות כ"ג, אבל היא גם מתאימה לכאן.

ודומה לו בפסוק במדבר א,נג

במדבר א,נג:

והלויים יחננו סביב למשפח העדת ולא-יהנה קצף על-עדת בני ישראל

ושמרו הלויים את-משמרת משפח העדות:

והלויים יחננו סביב למשפח העדת – גרשיים מהפך פשטא מונח זקף-קטן

והלויים יחננו סביב – גרשיים מהפך פשטא, כעין יצא להקל ולא להחמיר, וההסבר בהמשך ולא-יהנה קצף – רש"י – אם תעשו כמצותי

לא-יהנה קצף, ואם לאו שיכנסו זרים בעבודתם זו יהיה קצף, כמו שמצינו במעשה קרח "כי יצא הקצף"

יחננו סביב למשפח העדת ולא-יהנה קצף – פעמיים זקף בין שני קיסרים, כעין דבר החוזר וקורה, כגון בקורה ועדתו ש-250 איש

הביאו איש מחתתו ושמו בהם אש ונשרפו ה-250 איש, ואולי גם המעשה באנשי בית שמש שחזו בארון העדות בחזרתו משה פלשתים.

במדבר א,נד: ויעשו בני ישראל ככל אשר צוה ה' את-משה בן עשוי: פ

(במ' א,מד) אלה הפקדים אשר פקד – מונח פזר תלישא-קטנה קדמא

(במ' א,ג) ואתה הפקד את-הלויים – פזר מונח תלישא-קטנה על-משפח העדת – קדמא ואזלא ועל כל-כליו ועל כל-אשר-לו – מונח זקף

מונח סגול

(במ' א,נד) ויעשו בני ישראל ככל – תלישא-גדולה

רמב"ן נג ... מכאן תקנו המשמרות ... הכהנים שומרים מבפנים והלויים מבחוץ כך שנינו בברייתא של ל"ב מדות מדבר שאינו מתפרש

במקומו ומתפרש במקום אחר ... אבל לא שמענו שצוהו הקב"ה שיעשה את בניו כ"ד משמרות והיכן שמענו (דבה"י) אלה פקודתם

לעבודתם לבא לבית ה' כמשפטם ביד אהרן ושנינו עוד במסכת תמיד ... למדנו שהן מצוה לדורות ואינם במשכן בלבד והפסוקים

דבברי הימים מפורשים בענין המשמרות וכל התקון.

• (במ' א,ג) ואתה הפקד את-הלויים פזר מונח תלישא-קטנה, עשוי ללמד על כ"ד משמרות כהונה ולויה

• (במ' א,נד) ויעשו בני ישראל ככל – תלישא-גדולה – שיעור כ"ד משמרות-מעמדות ישראל

• ומה שכתוב (במ' פ' כח,ג) תשמרו – זקף-גדול, ענין אחד של שלש מעמדות בשעת קרבן תמיד, ונתפרש שזה באופן של כ"ד משמרות

כנלמד ב-במדבר א ג - נ

ככל תלישא-גדולה – אפשר מלמד על שיעורים ומחיצות, שיעור כ"ד משמרות-מעמדות ישראל.

שיעור – מפקד, מחיצה – ארבע מחנות של שלושה שבטים ודגלים, מחיצה – הפקדת הלויים על המשפח וכל כליו

במדבר א,נד: ויעשו בני ישראל ככל אשר צוה ה' את-משה בן עשוי: פ

ויעשו בני ישראל – טפחא מונח אתנח, תבנית בר' א,א בראשית ברא א-לקים, ללמד כי המשפח וכליו מייצגים מעשה בראשית, בצירוף

אותיות שנבראו בהן שמים וארץ.

ככל – תלישא-גדולה ... ה' – תביר, תבנית של אפשרות לקשר צירופי או חשבוני כל שהו.

ככל אשר – תלשא קדמא, תלשא בתפקיד בחינה נעלה, כדברים שיצאו מכתר דאצילות, כאשר נצרף גי' המלה ככל – גי' ע', עם האות

הראשונה של שם הוי"ה היא י' נקבל ע"י, רמז לעתיק יומין. ויעשו בני ישראל רצון הבחינה הנעלה ביותר.

אשר – קדמא, עשו כפי שצוה ה' למשה ולא כסדר שמשה אמר לבצלאל

צוה ה' את-משה – דרגא תביר טפחא, קבוצת פרטים מצטרפת, שמשה צוה ובצלאל כביכול שמע, וגם צירוף אותיות מעשה בראשית

כגמרא אמר רב יהודה אמר רב: יודע היה בצלאל לצרף אותיות שנבראו בהן שמים וארץ.

בבלי ברכות נה,א אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן: בצלאל על שם חכמתו נקרא. בשעה שאמר לו הקדוש ברוך הוא למשה:

לך אמור לו לבצלאל עשה לי משכן ארון וכלים, הלך משה והפך, ואמר לו: עשה ארון וכלים ומשכן. אמר לו: משה רבינו, מנהגו של

עולם – אדם בונה בית ואחר כך מכניס לתוכו כלים, ואתה אומר: עשה לי ארון וכלים ומשכן! כלים שאני עושה – להיכן אכניסם?

שמא כך אמר לך הקדוש ברוך הוא: עשה משכן ארון וכלים. אמר לו: שמא בצל אל היית וידעת! אמר רב יהודה אמר רב: יודע היה

בצלאל לצרף אותיות שנבראו בהן שמים וארץ. כתיב הכא (שמות ל"ה) וימלא אתו רוח אלהים ובתבונה ובדעת, וכתיב התם

(משלי ג') ה' בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה וכתוב (משלי ג') בדעתו תהומות נבקעו. אמר רבי יוחנן: אין הקדוש ברוך הוא נותן

חכמה אלא למי שיש בו חכמה, שנאמר (דניאל ב') יהב חכמתא לחכימין ומנדעא לידעי בינה. שמע רב תחליפא בר מערבא ואמרה

קמיה דרבי אבהו, אמר ליה: אתון מהתם מתניתו לה, אנן מהכא מתנינן לה – דכתיב (שמות ל"א) ובלב כל חכם לב נתתי חכמה.

בן עשוי – מרכא סלוק – רבוי והגבלה, לא הוסיפו ולא גרעו.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא בתורה שבעל-פה, התשע"ו
הפניתי השערות: אתנה, סלוק – סוף-פסוק – מגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא פשטא; מרכא = מאריך, רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפחא – שני משמעות, רבוי משמעות; מרכא טפחא – יתור לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה שיה לפרטיה; מרכא תביר טפחא – קבוצה שההלכה חלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המושג, כד"כ מצב אחד נדרש; פסוק 1 – סדור שחלק, השלם והחלק נדרשים; זקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט; 1: זקא-קטן – 2: זקא-גדול – 3: רביע – 4: ... זקא-קטן ... זקא-קטן בהצ' פסוק – הקש; השלישיה: (קדמא – סדר קדמות; אולא = גרש = גרש"ט – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין "ג' מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה – תרסא – דרוש בפסוק שער, מחיצה; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מחיצה; פז – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה;

1. במדבר ב,ג: והחנים קדמה מזלחה הגל מחנה יהודה לצבאתם ונשיא לבני יהודה נחשון בן-עמינדב;
2. במדבר ב,י: הגל מחנה ראובן תימנה לצבאתם ונשיא לבני ראובן אליצור בן-שדיאור;
3. במדבר ב,יח: הגל מחנה אפרים לצבאתם ימה ונשיא לבני אפרים אלישמע בן-עמיהוד;
4. במדבר ב,כה: הגל מחנה דן צפנה לצבאתם ונשיא לבני דן אחיעזר בן-עמישדי;
5. במדבר בהעלתך י,ד: ונסע הגל מחנה בני-יהודה בראשנה לצבאתם ועל צבאו נחשון בן-עמינדב;
6. במדבר בהעלתך י,ח: ונסע הגל מחנה ראובן לצבאתם ועל צבאו אליצור בן-שדיאור;
7. במדבר בהעלתך י,כב: ונסע הגל מחנה בני-אפרים לצבאתם ועל צבאו אלישמע בן-עמיהוד;
8. במדבר בהעלתך י,כה: ונסע הגל מחנה בני-דן מאסף לכל-המחנות לצבאתם ועל צבאו אחיעזר בן-עמישדי;

1. במדבר ב,ג: הגל מחנה יהודה לצבאתם – תביר מרכא טפחא אתנה, מרכא טפחא, יתור לרבות על על מחנה יהודה את הענין, תביר ירמז להתקפלות הענין על גבי בני יהודה, אתנה מגביל את הענין רק לבני יהודה ולא לשאר השבטים (יששכר וזבולון) בדגל מחנה יהודה. אבל 5. במדבר בהעלתך י,ד: הגל מחנה בני-יהודה בראשנה – מונח דרגא תביר טפחא, אפשרות לשתי סדרות הגל מחנה ראובן תימנה – מונח דרגא תביר טפחא, הגל מחנה אפרים לצבאתם – מונח מרכא תביר טפחא, הגל מחנה דן צפנה לצבאתם – מונח מרכא תביר טפחא, אפשרות לשתי סדרות, ב-ירושלמי עירובין פ"ה ה"א נאמר שנסעו תמיד או בצורת תיבה או בצורת קורה. אפשר כי מרמז לנסיעת ארבעה מחנות ישראל למטה, וארבעה מחנות עליונים למעלה כנאמר בזוהר במדבר בהעלתך י,ב, זוהר כ"ג (במדבר) פרשת בהעלותך דף קנה עמוד א תא חזי שתיל חצוצרת בגין דאינון מסטרי תרי דקאמרי ממזרח ומדרום אינהו זמינין לתברא דינין ולאכפיא לון ועל דא אינון מ-פסוק ובגין כך (במ' בהעלתך י,י) ובלום שמחתכם ובמועדיכם וגו' ותקעתם בחצוצרת סתם בין לעילא בין לתתא מתוק מדבש ב' חצוצרות רחמים שבמזרח ומבחינת החסד שבדרום, מזומנים לשבור הדינים ולהכניעם, על כן החצוצרות מכסף שהוא בחסד, ולכן כתוב ובלום שמחתכם ובמועדיכם וגו' ותקעתם בחצוצרת סתם – סתם (כלומר לא מפורש) כדי להורות בין לעילא שהיו תוקעים בין למעלה בנסיעות מחנות המלאכים בין לתתא בין למטה בנסיעות מחנות ישראל. עשה לך שתיל חצוצרת פסוק – רביע ... זקא-קטן, כעין מידת כתוב סתום שלא בא לסתום אלא לפרש שהתקיעות והקריאה מכוונת לנסיעות מחנות המלאכים ולנסיעות מחנות ישראל. הסדרות מרומזות בתבניות הטעמים מונח דרגא או מונח מרכא ב-במדבר ב,ג (סדרות של מחנות), בהעלתך י,ד (סדרות של נסיעה)

סדרות בהליכת השבטים:

הליכה כתיבה

אפשר כי מדגל מחנה ראובן נלמד כי כאשר הלכו כתיבה, כל מחנה הלך שבט אחר שבט או אפשר כי מדגל מחנה אפרים נלמד כי כאשר הלכו כתיבה, כל מחנה הלך במשולש אפשר כי מדגל מחנה דן המאסף לכל המחנות שאם הלכו כתיבה היה על דגל דן ללכת פרוש בין קצה אפרים ובין קצה ראובן תורה תמימה הערות במדבר פרק ב הערה ז)

במחנה דן כתיב זה, ונסע דגל מחנה דן מאסף לכל המחנות, והיינו שהיה נוסע באחרונה, וזה הוא כמ"ד כקורה, דאלו למ"ד כתיבה היה מחנה דן בצפון, כמש"כ. ומפרש בירושלמי, דלמאן דס"ל כקורה לא קשה אליביה הדרשה כאשר יחנו כן יסעו, משום דהוא מוקים פסוק זה לענין אחר מה חנייתן עפ"י הדבור וכו', כפי שיבא בדרשה הבאה, ולמ"ד כתיבה לא קשה אליביה הדרשה מאסף לכל המחנות, משום דשבטו של דן שהיה מרובה באוכלוסין היה מתפשט והולך אחורי כל המחנות כדי שיהיה מרובע ברבוע שלם, וכל מי שהיה מאבד דבר היה מחזירו לו, והיינו דכתיב מאסף לכל המחנות, אע"פ שהלכו לצבאותם, וע"ע בס' התורה"מ:

תורה תמימה הערות במדבר פרק י הערה יז) דמפני שהיה מרובה באוכלוסין היה מתפשט והולך אחורי כל המחנות כדי שיהיה מרובע ברבוע שלם, והיינו דכתיב מאסף לכל המחנות אע"פ שהלכו לצבאותם, ועיין מש"כ לעיל ריש פ' במדבר (ב' י"ז) בפסוק כאשר יחנו כן יסעו השייך לדרשה זו ירושלמי (עירובין פ"ה ה"א [כב,ג]:

הליכה כקורה

לוי וארון התייר בראש (קדושה) דגל יהודה דגל ראובן הלויים והמשכן (קדושה) דגל אפרים ודגל דן ללא קדושה סוגרת. אפשר כי ביהודה מיעוט קדושה, ראובן מוקף בקדושה, אפרים ודן רק מצד אחד, חלק מדן מחוץ לעניני הכבוד בגלל "פסל מיכה" לבדוק מנחות צג - צה מעבר הירדן היה בשורה – מס' סוטה?

רש"י ט, (יח) על פי ה' יסעו - שנינו ב'מלאכת המשכן' (יג): כיון שהיו ישראל נוסעים, היה עמוד הענין מתקפל ונמשך על גבי בני יהודה כמין קורה. תקעו והריעו ותקעו. ולא היה מהלך עד שמשא אומר: "קומה ה'" (במ' י, לה), ונסע דגל מחנה יהודה. זו בספרי (ספ"ב מד). ועל פי ה' יחנו - כיון שהיו ישראל חונים, עמוד הענין היה מתמר ועולה ונמשך על גבי בני יהודה כמין סוכה; ולא היה נפרש עד שמשא אומר: "שובה ה' רבבות אלפי ישראל" (במ' י, לו); הוי אומר: על פי ה' ו' ביד משה" (להלן, כג).

רש"י י, (יז) והורד המשכן - כיון שנסע דגל יהודה, נכנסו אהרן ובניו ופרקו את הפרכת וכסו בה את הארון, שנאמר: "ובא אהרן ובניו בנסוע המחנה" (במ' ד, ה); ובני גרשון ובני מררי פורקין המשכן וטוענין אותו בעגלות ונוסעין; והארון וכלי הקדש של משא בני קהת עומדים מכוסין ונתונין על המוטות עד שנסע דגל מחנה ראובן; ואחר כך "ונסעו הקהתים" (להלן, כא). (כא) נשאי המקדש - נושאי הדברים המקודשים. והקימו את המשכן - בני גרשון ובני מררי שהיו קודמים להם מסע שני דגלים, היו מקימין את המשכן כשהיה הענין שוכן; וסימן החנייה נראה בדגל מחנה יהודה והם חונים, ועדיין בני קהת באים מאחריהם עם שני דגלים האחרונים. והיו בני גרשון ובני מררי מקימין את המשכן. וכשבאים בני קהת מוצאים אותו על מכונו, ומכניסין בו הארון והשלחן והמנורה והמזבחות. וזהו משמעות המקרא: והקימו - מקימי המשכן - אותו עד - טרם באם - של בני קהת. (כה) מאסף לכל המחנות - תלמוד ירושלמי (עירובין פ"ה ה"א [כב,ג]): לפי שהיה שבטו של דן מרובה באוכלוסים היה נוסע באחרונה, וכל מי שהיה מאבד דבר היה מחזירו לו. איתא כמאן דאמר: כתיבה היו מהלכין, ומפיק לה מן "כאשר יחנו כן יסעו" (במ' ב, יז); ואית דאמרי: כקורה היו מהלכין, ומפיק לה מן מאסף לכל המחנות.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא בתורה שבעל-פה, התשע"ו
הצגת השערות: אותה: סלוק = סוף-פסוק – מגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מראך = מאריך, רבוי; דגא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפאא – שני משמעות, רבוי מתפשט; מראך טפאא – יתור לרבות, מכל מקום; דגא תביר טפאא – קבוצה עם הלכה שוה לפיטח; מראך תביר טפאא – קבוצה שההלכה חלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המושג, בד"כ מצב אחד נדרש; פסק ו – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקא-קטן – 2; זקא-גדול – 3; רביע – 4; ... זקא-קטן ... זקא-קטן בהצ' פסוק – הקש; השלישיה: (קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרש"ט – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין "ג' מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה – תראא – דרוש בפסוק שער, מחיצה; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מחיצה; פוז – דרוש מהפסוק רעיון לנשוא אחר בהלכה;

במדבר א,ה – טו: [ה] וְאֵלֶּה שְׁמוֹת הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר יַעֲמְדוּ אִתְּכֶם לְרֵאוּבֵן אֱלִיָּצוּר בֶּן-שָׁדִיאוֹר:

[ו] לְשִׁמְעוֹן שְׁלֵמִיאֵל בֶּן-צוּרִישָׁהי;

[ז] לְיְהוּדָה נַחֲשִׁי בֶן-עֲמִינָדָב;

[ח] לְיִשְׁשָׁכָר נַחֲנָאֵל בֶּן-צוּעֵר;

[ט] לְזְבוּלֹן אֱלִיאָב בֶּן-חֶלֶן;

[י] לְבִנְיָמִן יוֹסֵף לְאֶפְרַיִם אֱלִישַׁמֶע בֶּן-עֲמִיהוּד לְמִנְשֶׁה נְמִלְיָאֵל בֶּן-פְּדָהצוּר:

[יא] לְבִנְיָמִן אֲבִיהוּן בֶּן-גְּדַעְנִי;

[יב] לְדָן אַחִיעֶזֶר בֶּן-עֲמִישָׁהי;

[יג] לְאֲשֶׁר פְּנֵי־אֵיֵל בֶּן-עֶכְרָן;

[יד] לְלֵוִי אֱלִיסָפָה בֶּן-דְּעוּאֵל;

[טו] לְנַפְתָּלִי אַחִירָע בֶּן-עֵינָן;

בפסוקים **במדבר א,ה – טו** בשמות הנשיאים תבנית טעמי הפסוקים, שלוש קבוצות: זקא-גדול , זקא-גדול, זקא-גדול, קדמא זקא-קטן במלה אחת. זקא-גדול בתפקיד שתיים שהם אחד, קדמא זקא-קטן במלה אחת כעין מידה מוקדם והוא מאוחר בענין (שיש מסבירים שזה סוג של זקא-גדול). ושתי התבניות מבטאות ענין אחד זקא-גדול מבטא חיבור שני נקודות היינו חיבור בין כגון **רֵאוּבֵן** אב השבט ובין נשיא שבט הנוכחי **אֱלִיָּצוּר בֶּן-שָׁדִיאוֹר**, קדמא זקא-קטן במלה אחת כעין מידה מוקדם והוא מאוחר בענין, כאן נשמת אב השבט (המוקדם כגון **יִשְׁשָׁכָר**) מעוברת בנשמת נשיא השבט הנוכחי (המאוחר כגון **נַחֲנָאֵל בֶּן-צוּעֵר**) בקשר הדוק העושה אותם לאחד.

לעומתם ב-**במדבר שלח יג, ד – טו** בפרשת המרגלים רובם כתובים בזקא-קטן, לומר שהמרגלים כבר בהליכתם היו בעצה רעה ולכן נחלש העיבור בין אב השבט ובין הנשיא וכאשר בחזרתם גילו מחשבתם הרעה פרחו נשמות השבטים הקדושים ונשאר יחידים. (מעובד עם הרב יהושע ישראלי ע"פ פי' **ארץ חמדה** למלבי"ם בפר' שלח-לך)

במדבר שלח-לך יג,ב – טו: [ב] שְׁלַח-לַךְ אֲנָשִׁים וַיִּתְּרוּ אֶת-אֶרֶץ כְּנָעַן אֲשֶׁר-אֲנִי נֹחֵן לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ אֶחָד אִישׁ אֶחָד לְמַטֵּה אֲבֹתָיו תִּשְׁלַחוּ כֹל נְשִׂיא בְהֵם: [ג] וַיִּשְׁלַח אֹתָם מֹשֶׁה מִמִּדְבַּר פָּאָרָן עַל-פִּי ה' פְּלִמָּה אֲנָשִׁים רֵאשִׁי בְנֵי-יִשְׂרָאֵל הָמָּה: [ד] וְאֵלֶּה שְׁמוֹתָם לְמַטֵּה רֵאוּבֵן שְׁמוּעַ בֶּן-זְכוּר: [ה] לְמַטֵּה שְׁמֵעוֹן שְׁפָט בֶּן-חוּרִי: [ו] לְמַטֵּה יְהוּדָה כָּלָב בֶּן-יִפְנֵה: [ז] לְמַטֵּה יִשְׁשָׁכָר יִגָּאֵל בֶּן-יֹוסֵף: [ח] לְמַטֵּה אֶפְרַיִם הוֹשֶׁע בֶּן-נוּן: [ט] לְמַטֵּה בִּנְיָמִן פִּלְטִי בֶּן-רְפּוּאִי: [י] לְמַטֵּה זְבוּלֹן נְדִיאֵל בֶּן-סוּדִי: [יא] לְמַטֵּה יוֹסֵף מְנַשֶּׁה נְדִי בֶּן-סוּסִי: [יב] לְמַטֵּה דָן עֲמִיֵּאל בֶּן-גַּמְלִי: [יג] לְמַטֵּה אֲשֶׁר סִתּוֹר בֶּן-מִיכָאֵל: [יד] לְמַטֵּה נַפְתָּלִי נַחֲבִי בֶּן-נְפֹסִי: [טו] לְמַטֵּה זָד נְאוּאֵל בֶּן-מְכִי:

מלבי"ם – ארץ חמדה איש אחד איש אחד לְמַטֵּה אֲבֹתָיו תִּשְׁלַחוּ. מבואר בדברי האר"י ז"ל כי נשמת השבטים נתלכשו במרגלים כ"א בנשיא שלו, ונשמת לוי נתלכש ביהושע כי לוי לא שלח מרגל בפועל. ועז"א **אִישׁ אֶחָד לְמַטֵּה אֲבֹתָיו** דוקא כי האבות הם השבטים נתלכשו בהם. ואומר **רֵאשִׁי בְנֵי-יִשְׂרָאֵל הָמָּה**: הראשים הנצבים לראש פנה **שבטי יה לישראל עדות**.

תהלים קכב,ד: שְׁשִׁים עָלוּ שְׁבָטִים שְׁבָטֵי-יְהוָה עֲדוֹת לְיִשְׂרָאֵל לְהַדוֹת לְשֵׁם ה':

פשט הפסוק מדבר בעליה לרגל למקדש, אפשר כי טעמי המקרא **שְׁשִׁים עָלוּ שְׁבָטִים** – קדמא גלגל פזר, מרמזים כך: פזר מרמז לדרשה לענין אחר מפשט העליה לרגל, גלגל (במובן של כעין גלגול נשמות) מרמז לתיקון של המעשה שארע בזמן קודם המרומז בטעם קדמא, וזהו עליית המרגלים לתור את ארץ כנען, שהיו נשמות אבות השבטים מעוברות במרגלים והם כשלו בשליחותם.

מלבי"ם – ארץ חמדה וראה דבר פלא כי בכלום כתיב [ד] ... **לְמַטֵּה רֵאוּבֵן [ה] לְמַטֵּה שְׁמֵעוֹן [ו] בְּזִקְף קָטָן** וכן כולם חוץ [ח] **לְמַטֵּה אֶפְרַיִם** כתיב **בַּטְפָּחָא**. והוא מבואר במ"ש האר"י ז"ל כי ביהושע נתלכש נשמת לוי שאינו משבטו וע"ז הטעם מפסיק לומר שלא אפרים בעצמו הלך כמו בשאר השבטים רק שהיה הנשיא ממטה אפרים וההולך היה נשמת לוי רק במנשה הלך יוסף מצד שבטו וע"ז כתיב למטה למנשה (טט) - [יא] **לְמַטֵּה יוֹסֵף לְמַטֵּה מְנַשֶּׁה**.

מאור ושמש - ... בשם האר"י ז"ל מה שאמר יוסף לאחיו בראשית מקץ מרגלים אתם כוונתו היה על אותם המרגלים שירגלו ארץ-ישראל דהיינו שהיה למרגלים עיבור נשמות השבטים ... נשמות צדיקים כדי לסייעם ... לשמוע בן-זכור נשמת ראוּבֵן, לגדי בן-סוסי נשמת יוסף הצדיק, אבל ליהושע בן-נון לא הוצרך להמשיך נשמת השבט כי יהושע היה צדיק גדול ולא היה צריך לעיבור נשמה אעפ"כ הוסיף לו את אחד על שמו שלא ילכד במצודתם. אך, כאשר הטעו המרגלים אזי תיכף פרחו מהם נשמות השבטים הקדושים ונשאר יחידים והמרגלים הטעו עצמם אל הס"ט להוציא דבה. אך כלב היה דעתו ומחשבתו זכה להשי"ת ולא פרחו ממנו נשמת יהודה, לכך נאמר (במדבר שלח-לך יג,בב**) **וַיַּעֲלֵנוּ בְּנֵיבָא עַד-חֶבְרוֹן**, שזה הפסוק נאמר על כלב לבדו כי נאמר **וַיָּבֵא** לשון יחיד ... **וַיַּעֲלֵנוּ** לשון רבים כי זאת נאמר על כלב ועל נשמת שבטו (יהודה) שהיה בתוכו בסוד העיבור כנ"ל.**

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא בתורה שבעל-פה, התשע"ו
המצוות הששור: אחת: סלוק = סוף-פסוק – מגביל; מונח – רבוי; מהפך פסוק – מוציא מפסוק; מרכא = מאריך; רבוי; דוגא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפא – שנוי משמעות, רבוי משמעות; מרכא טפא – יתור
לרבות, מכל מקום; דוגא תביר טפא – קבוצה עם הלכה שיה לפרטיה; מרכא תביר טפא – קבוצה שההלכה חלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של הוטהעם, בד"כ מצב
אחד נדרש; פסק | – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט; 1: זקא-קטן – 2; זקא-גדול – 3; רביע – 4; ... זקא-קטן ... זקא-קטן בהצ' פסוק – הקש; השלישיה:
(קטא – סדר קריאת; אולא = גיש = גיש"ס – יוצא מהענין; קטא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק כענין "ג מידות דר" ישימאל; תלישא-קטנה = תראט – דרוש בפסוק שער, מחיצה; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו
שער, מחיצה; פוז – דרוש מהפסוק רעיון לנשוא אחר בהלכה;

במדבר שלח יגיא:

[יא] לַמַּטֵּה יוֹסֵף לַמַּטֵּה מְנַשֶּׁה יָדִי בֶן-סוֹסִי:

רמב"ן ... או שחלק כבוד לשניהם (אפרים ומנשה), והיה די לאפרים בכבוד נשיאו (יהושע בן נון).

ספרי במדבר פרשת פינחס פיסקא קלג

אבינו מת במדבר, ר' עקיבא אומר נאמר כאן מדבר ונאמר להלן מדבר מה מדבר האמור כאן צלפחד אף מדבר האמור להלן צלפחד. והוא לא היה בתוך העדה זו עדת מלינים. הנועדים על ה' זו עדת מרגלים. בעדת קרח זו עדה של קרח. כי בחטאו מת שלא החטיא אחרים עמו. ובנים לא היו לו שאלו היה לו בן לא היינו תובעות. ... תנה לנו אחוזה בתוך אחי אבינו, ר' נתן אומר יפה כח נשים מכח אנשים אנשים אומרים נתנה ראש ונשובה מצרימה (במדבר יד ד) ונשים אומרות תנה לנו אחוזה בתוך אחי אבינו.

פני דוד במדבר פרשת שלח

(יא) למטה יוסף למטה מנשה. אפשר שהזכיר יוסף שהיה מחבב את הארץ כמ"ש והעליתם את עצמותי וכן ארונו צף שיקחהו משה רבינו ע"ה וכן בנות צלפחד וכמו שפירש"י בפ' פנחס וזהו להגדיל המדורה על נשיא זה שלא נסתכל ביוסף שחיבב הארץ והבנות הלכו בדרך אביהם יוסף ואדם לא זכר ונתחבר בעצה רעה למרגלים. ורבינו האר"י מפרשה על דרך אמת דיוסף עצמו נתחבר במנשה בנשיא זה ולא בהושע נשיא אפרים וכו' ע"ש ויאורו עיניך:

משך חכמה במדבר פרק יג

(יא) למטה יוסף למטה מנשה וכו'. פירוש, שהיה גלוי ברוח הקודש למשה, שמטה מנשה חציו יהא בעבר הירדן וחציו בארץ, ולכן שלח איש מחציה השבט שחלקם בארץ ומחבבים ארץ ישראל, וזה מידת יוסף שחיבב ארץ ישראל, וכמו שאמרו במדרש שלא כפר בארצו ואמר "גונבתי מארץ העברים", "והעליתם את עצמותי מזה" וכו' (בראשית כ, כה). וכל זה לא הועיל !.

אגרא דכלה במדבר פרשת שלח

[יא] לַמַּטֵּה יוֹסֵף לַמַּטֵּה מְנַשֶּׁה. הנה ייחס מנשה ליוסף, ולא עשה כן לאפרים, והנה בליקוטי תורה למרן האר"י ז"ל כתב כי הי"ב שבטי ישורון בעצמם ובכבודם נתעברו כ"ב האנשים הללו כל אחד באיש משבטו, אך יוסף לא היה יכול להתעבר בשני אנשים, ונתעבר רק בהמרגל מנשה, וביהושע שהוא מאפרים נתגלגל לוי, על כן אמר רק במנשה למטה יוסף. ודברי מרן ז"ל ברוח הקודש אין צריכין חיזוק, אעפ"כ רשות לכל אחד לדרוש בתורה, דהנה כתבו המקובלים וגם מרן בליקוטי תורה הטעם שראובן וגד וחציו מנשה לא לקחו בארץ ישראל, מפני שהיה בהם איזה נדנדוד פגם בתחילת יצירתם, דהיינו ראובן היה יעקב סוכר שהיא רחל (הגם שאנחנו בעניינו כתבנו בפרשת יוצא על זה שיעקב תיקן כל זאת במחשבתו, עכ"ז לגבי קדושת יעקב מיקרי חשש נדנדוד אכן), וכן גד ניתן זלפה ליעקב בלי ידיעתו ועצתו, מה שאין כן במלחה התייעצה רחל עמו.

והנה יוסף לקח את אסנת בת דינה, והנה אסנת היתה חציה מקדושת דינה וחציה משכם הארוו [פרקי דר"א פל"ח], ויוסף כולו קודש. והנה שני בנים היה להם, והיה חלק רביעי בחשש פגם, על כן חצי שבט מנשה נשאר מחוץ לארץ ישראל, והנה חצי השבט הזה יתייחס ביותר לאסנת, וחציו שנטל חלק בארץ ישראל יתייחס ליוסף. והנה שליחות המרגלים היה לארץ ישראל דוקא מעבר לירדן, ונבחר לשליחות מאותו החלק שיתייחס ליוסף, וז"ש [יא] לַמַּטֵּה יוֹסֵף לַמַּטֵּה מְנַשֶּׁה, ובאפרים לא הוצרך לפרט כן כי כולו יתייחס ליוסף. ובוזה יונה לנו שבפרשת במדבר [א י] אמר לבני יוסף לבני אפרים ולא אמר כן במנשה, כי שם נתייחסו, ואמר באפרים שכולו יתייחס ליוסף.

לַמַּטֵּה יוֹסֵף – מרכא טפא, יתור לרבות את חיבת הארץ של יוסף, ולרבות חיבת הארץ של בני מנשה ושל בנות מנשה כדי שנציג מנשה במשלחת התור של הארץ ימלא שליחותו בחיוב הארץ, ולא יסטה אחר דעה אחרת. לַמַּטֵּה – מונח, מרבה שני חלקים במטה מנשה, מְנַשֶּׁה – אתנה, בתפקיד מגביל שהנציג היה מהצד של יוסף ולא של אסנת וחלק השבט שנחל בא"מ ממערב לירדן.

וכן רואים משם הנציג יָדִי בֶן-סוֹסִי – גי' (17 136 52) טו"ב (17) = א-ה-ו-ה, שם ב"ן (52) (צירוף הוי"ה בעולם המעשה, שבו), קו"ל (136) = צו"ם = ממו"ן הם סול"ם לתפלה ותשובה וצדקה להעביר את רוע הגזרה
אוצר גי' ריר"פ ז"ל עני"ו=עו"ני: (קישוטי כלה ל"ו.), מצ"ה=עה"כ (קישוטי כלה מ"ה.), ידידי"ה (43) וחסידי"ה (93) = 93 + 43 =
קל"ו, חזקיה"ו: מלך יהודה

יָדִי בֶן-סוֹסִי – (אתנה) טפחא סלוק תבנית טעמים הדומה לתבנית "שמע ישראל" – (סלוק) טפחא אתנה

בֶן-סוֹסִי – סלוק, מגביל, יָדִי – טפחא, בתפקיד פסקא טעמא, מצד אחד מהווה חלק אחד עם הכתוב אחריו, כפי שמרומז בגימטריאות של המלים, מצד אחר הוא משנה משמעות לרעה וע"י טפחא בתפקיד התפשטות התכונה לכתוב לפניו ברישא של הפסוק. ואפשר כי מלמד על השפעת חלק שכם הארוו, המרומז במלת סוס מנאף, (ראה ירמיהו ה, ח, יחזקאל כג, ד) השפיע באופן כלשהו על נציג מנשה, ונסחף לדבת הארץ של עדת המרגלים הנועדים על ה' כדי.

לר' נחמיה דאמר שכל או חלק מבני יעקב נשאו בנות כנען או בנות עמים אחרים, יובן מדוגמת הנציג של מנשה על ההשפעה השלילית של מוצא נשות בני יעקב על המרגלים.

בראשית רבה (תיאודור-אלבק) פרשת וישב פרשה פד (לו, לה) ויקומו כל בניו וכל בנותיו וגו' ר' יהודה א' לאחיותיהם נשאו השבטים
הה"ד ויקומו כל בניו וכל בנותיו וגו', ר' נחמיה א' כנעניות הין, על דהה דר' נחמיה כל בנותיו כמה בנות היו לו חדא הוות ליה ולווי קברה, אלא אין
אדם נמנע לקרוא לחתנו בנו ולכלתו בתו.

שכל טוב (בובר) בר' וישב לז, לה ויקומו כל בניו וכל בנותיו ואלו כלותיו, וא"ר נחמיה כנעניות היו מעיר שכם לקחו,

רמב"ן בראשית פרק לח רבי נחמיה אומר כנעניות היו. ויתכן שלא הקפיד רבי נחמיה בייחוסן, שלא נתכוון אלא לומר שנשאו מנשי ארץ כנען, אבל היו מן הגרים והתושבים הבאים מכל הארצות או עמוניות ומואביות ומיתר העמים, ... ובפרשת ויחי יעקב (להלן נ יג) כתב רש"י ז"ל וישאו אותו בניו, ולא בני בניו, שכך צום אל יטענו במטתי אחד מבניכם לפי שהם מבנות כנען (במדבר"ר ב ח). ויהיה זה לפי ששאלו בן שמעון ושלח בן יהודה היו מבנות כנען, ולכן יוציא את כלם, אבל בנסחאות שלנו בבראשית רבה מצינו בכלן, אחד מבני בניכם שיש בהם מבנות כנען:

תורה תמימה בראשית וישב לח, הערה ג) אזהרת אברהם על יצחק כתיב בצויו אברהם לאליעזר לא תקח אשה לבני מבנות הכנעני (פ' חיי), ואזהרת יצחק ליעקב מפורש ס"פ תולדות. והנה אף על פי דכתיב (פ' וישג) ושאלו בן הכנענית, הרי שנשאו כנעניות, צ"ל דבאמת ה' אותו המקרה כיוצא מן הכלל, וראוי לזה מהא גופה שציין הכתוב שהוא בן כנענית, כדבר התמוה ויוצא מן הכלל, ואם ה' הדבר חזון נפרץ ביניהם לא עמד הכתוב על זה. ואמנם עדיין צ"ע ממש"כ רש"י לעיל בפסוק ויקומו כל בניו וכל בנותיו לנחמו, ר' נחמיה אמר, כנעניות הין, וקאי על כלותיו, וצ"ל דמדרשות חלוקות הן. אך צ"ע בעיקר דרשת הגמרא בת גברא תגרא ממה דכתיב ב"ה א' ב', בני יהודה ער ואונן ושלח נולדו לו מבת שוע הכנענית, משמע כנענית ממש, אמנם בתרגום רבי יוסף שם תרגם - הכנענית פרקמטיא, מלשון סוחרית, וזה מכוון לדרשת הגמרא שלפנינו:

ירמיהו ה, ח: סוסים מיונים משכים היו איש אל-אשת רעהו יצלהו:

רש"י (ח) סוסים מיונים משכים היו - כסוסים הללו המזויינין בקושי אבר תשמיש, בכל בקר היו משכים; רד"ק ... ינאפו בלילה עם נשי רעיהם ...
יחזקאל כג, כ: ותענבה על פלנשיהם אשר בשר-חמורים בשלם וזרמת סוסים זרמקם:

רש"י (כ) ותענבה על פלנשיהם - על פלגשותם, להיות להם לפלגש. אשר בשר חמורים בשרם - אבר תשמיש. וזרמת סוסים - לשון ריבוי תשמיש; שמרבים בתשמיש משאר כל זכרים שבבהמה. וזרמת - קילוח הזרע, כמו "זרם מים" (חב"ג, ג).

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא בתורה שבעל-פה, התשע"ו
המצוות הששירות: אחת, סלוק – סוף-פסוק – מגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מראק = מאריך, רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפאק – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפאק – יתור
לרבות, ככל מקום; דרגא תביר טפאק – קבוצה עם הלכה שיה לפרטיה; מרכא תביר טפאק – קבוצה שההלכה חלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המושג, כד"כ מצב
אחד נדרש; פסק ו – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט; 1: זקא-קטן – 2: זקא-גדול – 3: רביע – 4: ... זקא-קטן ... זקא-קטן בהצ' פסוק – הקש; השלישית:
(קרא – סדר קריאת; אולא = גיש = גרש"ט – יוצא מהענין; קרא ואלא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין "ג' מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה – תראט – דרוש בפסוק שער, מתיצה; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו
שער, מתיצה; פוז – דרוש מהפסוק רשון לנישא אחר בולמח;

1.4 במדבר א,א

במדבר ג,א: וְאֵלֶּה תּוֹלְדֹת אֶהֱרֹן וּמִשֶׁה בְּיוֹם דִּבְרַת ה' אֶת-מִשֶׁה בְּהַר סִינַי:

רש"י (א) וְאֵלֶּה תּוֹלְדֹת אֶהֱרֹן וּמִשֶׁה - ואינו מזכיר אלא (במ' ג,א) בְּנֵי-אֶהֱרֹן, ונקראו **תולדות משה**! לפי שלמדן תורה; מלמד, שכל המלמד את בן חברו תורה, מעלה עליו הכתוב כאלו ילדו (ראה סנה' ט,ב). **בְּיוֹם דִּבְרַת ה' אֶת-מִשֶׁה** - נעשו אלו תולדות שלו, שלמדן מה שלמד מפי הגבורה.

וְאֵלֶּה – תביר, בתפקיד של לא ממש (א) מפני שלא מלמד על בניהם ובני בניהם של שניהם אלא מזכיר את שמות בני אהרן וע"פ

הרשב"ם תולדות משה נמנים עם הלויים דכתיב (במ' ג,א) **וְלִקְהַת מִשְׁפַּחַת הָעֵמֶרְמִי וְלַעֲמֵרָם** היו רק שני בני אהרן הנמנה בפסוק (ג,א) ומשה ובניו ב-(ג,א)

(ב) (במ' ג,א) **בְּנֵי-אֶהֱרֹן** – מקף בתפקיד רב-מצב (א) בניו למולידם (ב) בניו למלמדם תורה מפי הגבורה והוא משה.

במדבר ג,ב: וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי-אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן וְנָדָב וַאֲבִיהוּא אֱלֶעָזָר וְאִיתָמָר:

בעל הטורים - אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן וְנָדָב - יש פסיק בין הבכור לנדב לומר שאינו חוזר על נדב כי נדב מת בלא בניו ואין נפקותא בככורה שלו אלא חוזר על אהרן שהוא הבכור למשה.

טט – טעם פסק בתפקיד של כעין מידה כתוב סדור שנחלק (מל"ב מדות של רבי אלעזר בן רבי יוסי הגלילי), קריאה בלי פסק מלמדת כי **הַכֹּהֵן נָדָב**, קריאה עם פסק **הַכֹּהֵן וְנָדָב** מבדילה משמעותית בין ימינו לשמאלו. וכדי שפירושו של בעה"ט יהיה מלא יש לומר כי טעם טפחא במלת **אֶהֱרֹן** בתפקיד פותחת טפח להתאפיין מהכתוב אחריה ואז ע"פ בעה"ט **אֶהֱרֹן** מקבל תואר **הַכֹּהֵן** היינו הגדול ממשה בשנים ומנתקו מנדב כי אין נפקותא בככורה שלו.

הסבר נוסף: **הַכֹּהֵן וְנָדָב** – מונח פסק אתנה, **תורה שלמה (כ) זוהר ח"ג (ויקרא) פרשת אחרי מות דף נו עמוד ב**

ואלה שמות בני אהרן הכהנים וגו' וכתיב **הבכור נדב** ואביהוא אלעזר ואיתמר, ואלעזר ואיתמר מבעי ליה מהו אלעזר ואיתמר, אלא שקול הוה **אביהוא** כתי אחי ונדב ככלהו, ואית דמתני (לה אפכא) הבכור נדב דא בלחודוי ואביהוא בלחודוי וכל חד אתחשיב בעיניה כתרוייהו כאלעזר ואיתמר אבל נדב ואביהוא בלחודייהו שקולין הוי לקבל שבעין סנהדרין דהוו משמשין קמי משה, ובגין כך מיתתהון מכפרא על ישראל, ועל דא כתיב (ויקרא י) ואחיסם כל בית ישראל יכבו את השריפה, וא"ר שמעון **הבכור נדב** כלומר הוה דכל שבחא ויקרא דיליה (מה שמיה) נדב ואביהוא עאכ"ו, דהני תרי לא אשתכחו כוותייהו בישראל:

הַכֹּהֵן – מונח לפני אתנה מלמד על רבוי, **הַכֹּהֵן וְנָדָב** – מונח פסק אתנה, תבנית טעמים המלמדת על רבוי שמתכנס לדבר אחד, כמו ב-

(דב' וא' ג,ד) **שָׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה'** אֶחָד; (שמ' בשלטי"ה), **וְהָיָה בְּיוֹם הַשְּׁשִׁי וְהָיִינוּ אֶת אֲשֶׁר-יְבִיאוּ וְהָיָה מִשְׁנֵה עַל אֲשֶׁר-לִקְטָנוּ יוֹם וְיוֹם:**

לכן בפסוק כאן **הַכֹּהֵן וְנָדָב** משמעו נדב שקול כנגד כל בני אהרן ואמר רבי שמעון **הַכֹּהֵן וְנָדָב** כלומר הוה דכל שבחא ויקרא דיליה. ועוד בטוי לסדור שנחלק **וְנָדָב וַאֲבִיהוּא** – פסק מנתק מתחילת הפסוק ומצמיד לכתוב אחריו ללמד ש-בלחודייהו (כל אחד או שניהם) שקולין הוי לקבל (מול) שבעין סנהדרין

וְאֲבִיהוּא זקא-גדול, שלוש נקודות שתיים באופן אחד ואחת באופן אחר. כאן אביהוא (אחד) שקול כשני אחי אלעזר ואיתמר.

במדבר ג,ג: וְאֵת-אֶהֱרֹן וְאֵת-בְּנָיו תִּפְקֹד וְשִׁמְרוּ אֶת-כְּהֻנַּתם וְהָיָה הַקָּרֵב יוֹמָת: פ

רש"י (א) וְאֵת-אֶהֱרֹן וְאֵת-בְּנָיו תִּפְקֹד – לשון פקידות; ואינו לשון מנין. **וְשִׁמְרוּ אֶת-כְּהֻנַּתם** – קבלת דמים וזריקה והקטר ועבודות המסורות לכהנים.

ראב"ע (א) וְאֵת-אֶהֱרֹן וְאֵת-בְּנָיו תִּפְקֹד - ובכלל בְּנָיו - בני בניו. תפקדם לתת פקדה לכל אחד ואחד; והם ישמרו אֶת-כְּהֻנַּתם, שלא יבאו לידי פסלות. **וְהָיָה הַקָּרֵב יוֹמָת** - לכהן, להיות עם כהונתם ישראל או לוי, **יוֹמָת**.

ע"פ **ליקוטי שיחות – אדמו"ר ממ"ש ח"ח** בתחילתו. פסוק (במדבר ג,ג) מזהיר את הכהנים לשמור את כהונתם, בין הפסוקים העוסקים בעבודת הלויים. אזהרה לכהנים שלא יתנו לזרים לעשות עבודות המסורות לכהנים. בא להדגיש שאף שבפסח מצרים היו שלוש מעבודות הכהנים (קבלת דם, זריקה, הקטרה) ע"י ישראל, זה השתנה בעקבות מעשה העגל והן רק בכהנים. ורש"י הדגיש שגם הלויים שלא עבדו העגל אסורים בעבודות אלו.

וְאֵת-אֶהֱרֹן וְאֵת-בְּנָיו תִּפְקֹד – מהפך פשטא זקא-קטן, שתי דרשות, שלפחות אחת מהן יוצאת מפשט הכתוב.

דרשה (א) מדוע התורה כתבה אזהרה לכהנים במקום לכתוב אזהרה ללויים ולישראלים שלא יעשו עבודות הכהנים? אפשר שבא ללמד בבת אחת שתי אזהרות, אחת לכהנים שלא ירשו לזרים לעשות עבודתם, ואחת לזרים ובהם הלויים שלא יעשו עבודת כהנים.

דרשה (ב) יוצאת מפשט הכתוב כמאמר האדמו"ר הזקן ב-**בניא ליקוטי אמרים פרק נ ...** והנה מכאן יצא שורש הלויים למטה ונולעתיד **שהעולם יתעלה יהיו הם** (טט – הלויים) **הכהנים** וכמ"ש האר"י ז"ל ע"פ (דב' תבוא כז,ט) **והפנהים הלוים** שהלויים של עכשיו יהיו כהנים לעתיד (טט – לכן הזכיר הכהנים שלא ירשו ללויים לעשות, והזהיר הלויים שלא יקדימו ויעשו מעבודות אלו לפני שיצטוו בעתיד) **ועבודת הלויים** (טט – בינתיים) היתה להרים קול רינה ותודה בשירה וזמרה בניגון ונעימה וגו'

וְאֵת-אֶהֱרֹן – מקף, כרב-מצב, (א) אהרן וכהן גדול מהכהנים (ב) כהן גדול עתידי מהלויים **וְאֵת-בְּנָיו** – מקף, כרב-מצב וכרב-שלב (א) בני אהרן וצאצאיהם (כפ"ראב"ע) (ב) הלויים בדור עתידי שבו יצטוו להיות כהנים.

וְשִׁמְרוּ אֶת-כְּהֻנַּתם – **תורה שלמה [נד]** שיעשו סלסול (חומרא, ר"ג בכורות ל,ב) לעצמן ולא יזלזלו בכהונה (מדרש הגדול)

וְשִׁמְרוּ - טפחא בתפקיד רבוי חומרה, טפחא כפותחת טפח להתאפיין מהכתוב אחריה **אֶת-כְּהֻנַּתם** היינו שיחמירו לשמור על עצמם להיות ראויים וזמינים לעבודת בית המקדש, טפחא ללא מרכא לפניו, בתפקיד התפשטות החומרה אל הכתוב לפניו שיחול על כהן גדול ועל כהנים פשוטים.

אֶת-כְּהֻנַּתם – מלת "את" מרבה על שמירת העבודות במקדש גם שלא יבאו לידי פסלות, כפ"ראב"ע, ע"י כל מיני אופני פסילה (חלל,

רוצח, נשא אשה המחללת אותו מן הכהונה כל זמן שחיה עמו, עסוק בדברים המטמאים גוף ונפש, שמירה על שלמות הגוף). **אֶת-כְּהֻנַּתם** – מקף, כרב-מצב (א) פסולים מכל מיני סבות (ב) כהנים שלא נפסלו מסבות שונות רק הם כשרים לכל עבודות הכהונה (ג) ובעלי מום כשרים רק לעבודות מסוימות כמסומן ברשום מקוצר בטעם סלוק של **אֶת-כְּהֻנַּתם** כי יש פסוקים שלומדים זאת במפורש.

וְהָיָה הַקָּרֵב יוֹמָת – מרכא טפחא, יתור לרבות, אפשר שמרבה מספר מיני קריבה שזר מוזהר עליהם, אבל **יוֹמָת** – סלוק, מגביל את המיתה

(א) זר חייב מיתה רק על אחת מחמש עבודות תמות (מסיימות סדרה של עבודות) (עיין **בבלי יומא כד, זבחים קטו,ב**, רש"י סנה' פב,ב) ו-**רמב"ם הל' ביאת המקדש פ"ט,ה"ב**. ארבע עבודות תמות. ואפשר כי מהפסוק (במ' קרח יז,כח) **כָּל הַקָּרֵב וְהַקָּרֵב אֶל-מִשְׁפַּחַת ה' יוֹמָת** הפסק מבחין בין סוגי הקריבות וזה הביא את חז"ל לדרוש חיוב על (במ' קרח יז,כח) **וְעִבְדֵיכֶם עֲבַדְתֶּם מִהַיּוֹם** = עבודה תמה (מסיימת סדרת עבודות).

(ב) הזר שעבד במקדש עבודתו פסולה וחייב מיתה בידי שמים – **רמב"ם הל' ביאת המקדש פ"ט ה"א**. (תורה שלמה [נו])

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא בתורה שבעל-פה, התשע"ו
הפצית השערות: אהבה, סלוק – סוף-פסוק – מגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא פשטא; מראק = מאריך, רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; ספקא – שנוי משמעות, רבוי משמעות; מראק ספקא – יתור
לרבות, מכל מקום; דרגא תביר ספקא – קבוצה עם הלכה שיהיה לפרטיה; מראק תביר ספקא – קבוצה שההלכה הלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המושג, בד"כ מצב
אחד נדרש; פסק | – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט; 1: זקא-קטן – 2: זקא-גדול – 3: רביע – 4: ... זקא-קטן ... זקא-קטן בחצי פסוק – הקש; השלישית:
(קופא – סדר קיימות; אילא = גרס' = גרש"ט – יוצא מהענין; קופא ואילא – מלמד) דרוש בפסוק כענין "ג' מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה – תראט – דרוש בפסוק שער, מתיצה; תלישא-גדולה – תלישא – דרוש בפסוק ולפניו
שער, מתיצה; פוז – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה;

במדבר ג' יד: פ' וַיִּדְבֶר ה' אֶל-מֹשֶׁה בְּמִדְבַר סִינַי לֵאמֹר:

במדבר רבה (וילנא) פרשת במדבר פרשה ג-ו בזכות מה יצאו ישראל ממצרים א"ר יהושע בן לוי מפני שצפה הקדוש ברוך הוא שהם עתידין לעשות לו משכן שנאמר (שמות כט) וידעו כי אני ה' אלהיהם אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים ע"מ לשכני בתוכם הוי לא יצאו ישראל ממצרים אלא **בזכות המשכן** (טט - שכפר על ע"ז שעבדו במצרים ולא מלו עצמם) ושבתו של לוי בזכות מה יצאו שמה בזכות אהל מועד יצאו אף הם א"ר יהושע בן לוי לא אלא **בזכות עצמן יצאו** (שעבדו הקב"ה במצרים ומלו עצמם) לפיכך כיון שהוא בא למנות את ישראל בראש הספר הוא מזכיר אהל מועד וציאת מצרים שנאמר **(במ' א, א) וַיִּדְבֶר ה' אֶל-מֹשֶׁה בְּמִדְבַר סִינַי בְּאֶהֱל מוֹעֵד** מזכיר מיד **לציאתם מארץ מצרים** להודיעך שלא יצאו ישראל ממצרים אלא בזכות אהל מועד אבל בני לוי שיצאו בזכות עצמן כיון שהוא בא למנותו אינו מזכיר בפרשתו לא אהל מועד ולא יציאת מצרים הדא הוא דכתיב **(במדבר ג' טו) וַיִּדְבֶר ה' אֶל-מֹשֶׁה בְּמִדְבַר סִינַי לֵאמֹר:**

וַיִּדְבֶר ה' אֶל-מֹשֶׁה – מהפך פשטא זקא-קטן, זקא-קטן שתי דרשות (א) ללמד מהשוואה ל-**(במ' א, א)** על זכות הלויים מצד עצמן לעומת שאר עם ישראל שצריך סיוע לזכות. (ב) דרשה שניה היוצאת מפשטה "שאינן הולכין במזון אחר הרוב" ראה להלן.

במדבר ג' טו: פֶּקֶד אֶת-בְּנֵי לְוִי לְבֵית אֲבֹתָם לְמִשְׁפַּחְתָּם כָּל-זָכָר מִבֶּן-חָדָשׁ וְנִמְעָלָה תִּפְקְדֵם:

במדבר ג' טז: וַיִּפְקֵד אֹתָם מֹשֶׁה עַל-פִּי ה' פְּאֻשֶׁר צִנְהָ:

כתב **הכלי יקר ב-(במדבר א, מט)** שמה שה' צוה למשה ב-**(במדבר א, מט)** אַךְ אֶת-מֹשֶׁה לְוִי לֹא תִפְקֹד וְאֶת-רְאִשֵׁי לֹא תִשָּׂא בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: הוא שלא ימנע לבדו. אבל הצווי ב-**(במדבר ג' טו)** הוא למנין בצירוף השכינה ובת קול. כפ' **רש"י (ג' טו)** הלך משה ועמד על פתח האהל והשכינה מקדמת לפניו, ובת קול יוצאה מן האהל ואומרת: כך וכך תינוקות יש באהל זה. לכן נאמר: **עַל-פִּי ה'** (ראה תנח" במדבר טז).

לפי הסבר זה **(במדבר א, מט)** אַךְ – מונח, מדגיש, מלמד שלתבנית הטעמים הבאה יש מספר דרשות (א) **(במדבר א, מט) אֶת-מֹשֶׁה לְוִי לֹא תִפְקֹד** – מהפך פשטא מונח זקא-קטן, זקא-קטן ילמד על שתי דרשות, באחת מהן מוציא הכתוב מפורש שלא יפקוד לבדו, אבל כאשר יצטוו על פקודתם **(במדבר ג' טו) פֶּקֶד אֶת-בְּנֵי לְוִי** ... יפקדם בצירוף השכינה ובת קול כנאמר ב-**(במדבר ג' טו) עַל-פִּי ה'**

רש"י (במדבר ג' טו) מִבֶּן-חָדָשׁ וְנִמְעָלָה – משיצא מכלל נפלים הוא נמנה ליקרא 'שומר משמרת הקדש'. אמר רבי יהודה ברבי שלום (ראה תנח" במדבר טז): למד הוא אותו השבט להיות נמנה מן הבטן, שנאמר: **(במ' פ' כו, טז) אֲשֶׁר יִלְגְּהוּ אֹתָהּ לְלוֹי בְּמִצְרַיִם** – עם כניסתה בפתח מצרים ילדה אותה (את יוכבד בת לוי), ונמנית בשבעים נפש; שכשאתה מונה חשבונם לא תמצאם אלא שבעים חסר אחד, והיא (יוכבד בת לוי) השלימה את המנין (על אף שהייתה בת פחות מיום ובן פחות מחודש עדיין לא יצא מכלל נפלים).

ליקוטי שיחות – אדמו"ר מ"ש ח"ח עמ' 6 הע' 4 משולב בו הסבר ע"פ תבניות הטעמים. מאי שנא יוכבד שנמנתה מן הבטן עוד לפני שהייתה בת חדש, ממנין בני לוי שהיה מבין חדש מפני שאז "יצא מכלל נפלים"

(במ' פ' כו, טז) יִלְגְּהוּ אֹתָהּ לְלוֹי – מרכא תביר טפחא, כעין קבוצת פרטים הקשורים לנושא ממתי אדם יוצא מכלל נפלים והשונים בהלכותיהם לגבי הנושא. בד"כ כלל רק בן חדש נחשב בודאות כיוצא מכלל נפלים (ומסתעפות מכך הלכות שונות), אבל יוכבד יצאה מכלל נפלים כבר בלידתה.

... ויש לומר על דרך הצחחות: בדרך כלל "אזלינן בתר רובא", ולכן נמנית יוכבד כבר מן הבטן דאין חוששים למיעוט שהן נפלים, משאין כן מנין הלויים היה נוגע לפדיון בכורות.

(לכן הוא מהפך מן הכלל "אזלינן בתר רובא" דבר המרומו בתבנית הטעמים **(במדבר ג' יד) וַיִּדְבֶר ה' – מהפך פשטא, לֵאמֹר** – סלוק כהגבלה על השימוש בכלל "אזלינן בתר רובא" ופועלים לפי)

והכלל הוא "שאינן הולכין במזון אחר הרוב" (בבא קמא כז, א, רע"ב), ולכן נמנו רק **מִבֶּן-חָדָשׁ**, על פי הדוגמא של יוכבד כל בני שבט לוי היו צריכים להחשב שיוצאים מגדר נפל כבר בלידתם. אבל התורה מצוה שלא יהיו שונים משאר ישראל ונמנו רק אלו שיצאו בודאות מחשב נפל, כי הם פדו בגופם בכורי ישראל, והבכורים שנתורו ללא לוי צוו לפדות עצמם בחמשה שקלים. אפשר שלכן **(במדבר ג' טו) מִבֶּן-חָדָשׁ** של הלויים (המלים ותבנית הטעמים) נצרך לגופו של ענין. לפדיון בכור ישראל הלמוד הוא מ-**(במ' קרח יח, טו) וּפְדוּיָו מִבֶּן-חָדָשׁ תִּפְדֶּה, מִבֶּן-חָדָשׁ** (המלים ותבנית הטעמים) נצרך לגופו של פדיון הבן.

(במדבר ג' טו) מִבֶּן-חָדָשׁ – מקף כרב-מצב, (א) ע"פ הרא"ש – שהגיע ליום השלושים, וחל חיוב פדיון בכור מיום ל' (ב) יש אומרים בן כ"ט יום (טט – זה אורך חודש לבנה ממוצע) שזה באמצע יום ל' וכדי שלא יהיה ספק בפדיון פודים ביום ל"א. ונוהגים כמצב (ב). **פדיון הבן כהלכתו, רב גדליה אבערלאנדער**, זמן הפדיון ע' קלו: שיעברו עליו כ"ט יום י"ב שעות תשצ"ג (חלקים בתוך ל' יום. הספרדים פודים בתחילת ל"א, האשכנזים מאחרים בל"א שבודאות עבר את משך חודש לבנה הממוצע.

ועוד כתב **חשוני חמד בכורות מט, ב** ... והנה יעוין בש"ך (שם ס"ק יב) שכתב: שהמנהג לעשות פדיון הבן ביום, מיהו היכא דחל יום ל"א ביום תענית צבור, יש לראות אם הגיע הבן לכ"ט (יום) י"ב (שעות) תשצ"ג (חלקים) שזה זמן חדש לבנה) קודם יום התענית שהוא יום ל', יש לפדותו ביום ל' אחר כ"ט י"ב תשצ"ג [ואפשר לומר דמשום סעודה לחוד לא מקדמינן לפדות ביום ל'], ואם לאו אז יש לפדותו בליל ל"א של יום התענית, אבל אין לפדותו ביום התענית

ועוד כתב רא"ש **מסכת ברכות פרק ב** ... ראייה בכורות (דף מט א) גבי פדיון הבן כל ששהה ל' יום באדם אינו נפל דכתיב **(במ' קרח יח, טו) וּפְדוּיָו מִבֶּן-חָדָשׁ תִּפְדֶּה** ואיבעיא לן יום שלשים כלפני שלשים או כלאחר שלשים ומסקינן (הגמרא) ד(באור ל') יום שלשים (הוא כבר נחשב כבן-חדש ואביו חייב בפדיונו גם אם ח"ו ימות ביום ל') כלאחר שלשים לחומרא ואמרין עלה התם **ולענין אבל** אינו כן אלא יום שלשים כלפני שלשים דק"ל הלכה כדברי המיקל באבל.

במדבר ג' טז: וַיִּפְקֵד אֹתָם מֹשֶׁה עַל-פִּי ה' פְּאֻשֶׁר צִנְהָ:

וַיִּפְקֵד אֹתָם מֹשֶׁה – מרכא תביר טפחא, כעין קבוצת פרטים הקשורים לנושא המפקד והשונים בהלכותיהם לגבי הנושא, או אינם מצטרפים. **תורה שלמה [צו]** בשם **מדרש גדול** מנאן וחלקן למשמרות, טט - וכל משמר פועל בזמנו היחודי לו, ואם פעלו במקביל היו להם מקומות שמירה יחודיים. ואח"כ התחלקו לשוערים ומשוררים ואין שיער עושה תפקיד משורר וגם הפוך.

במדבר ג' כה: וּמִשְׁמֶרֶת בְּנֵי-גֵרְשׁוֹן בְּאֶהֱל מוֹעֵד הַמִּשְׁכָּן וְהָאֶהֱל מִכְסֵּהוּ וּמִסֹּף פֶּתַח אֶהֱל מוֹעֵד:

ראה **במדבר נשא ד, כה: [נְשִׂאוּ אֶת-יְרֵיעַת הַמִּשְׁכָּן וְאֶת-אֶהֱל מוֹעֵד מִכְסֵּהוּ וּמִסֹּף פֶּתַח אֶהֱל מוֹעֵד: מִכְסֵּהוּ** – זקא-גדול, שניים שהם אחד. ע"פ **תורה שלמה** – **ברייאת דמלאכת המשכן פ"ג** ... ר' יהודה אומר שני כלים היו התחתון היה של עורות

אילים מאדמים והעליון היה של עורות תחשים וגו' **ראב"ע (כה) וּמִכְסֵּה הַתַּחַשׁ אֲשֶׁר-עָלָיו**, - אחז הכתוב דרך קצרה, שלא הזכיר מכסה עורות אילים (ראה **שמ' כו, יד**). ויש אומרים ששני המכסים היו

דבקים.

מִכְסֵּהוּ – זקא-גדול, מלמד על שניים שהם אחד כפי ראב"ע ויש אומרים ששני המכסים (מכסה עורות אילים ומכסה התחש) היו דבקים, (היינו אחד)

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא בתורה שבעל-פה, התשע"ו
המצוות השערות: אחת: סלוק – סוף-פסוק – מגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא פשטא = מאריך; רבוי; דוגא – מצרף; תביר – מחלק; ממעט, לא ממש; ספקא – שנוי משמעות; רבוי ממשותף; מרכא ספקא – יתור
לרבות; מכל מקום; דוגא תביר ספקא – קבוצה עם הלכה שיה לפרטיה; מרכא תביר ספקא – קבוצה שההלכה חלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של הנושעים, בד"כ מצב
אחד נושא; פסוק ו – סדור שנחלק, השלים והחלק נדרשים; זקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט; 1: זקף-קטן – 2: זקף-גדול – 3: רביע – 4: ... זקף-קטן ... זקף-קטן בהצ' פסוק – הקש; השלישיה:
(קראא – סדר קריאת; אולא = גיש = גרשי"ם – יוצא מהענין; קראא ואלא – מלמד) דרוש בפסוק כענין "ג מידות דר"י ישמעאל; תלישא-קטנה = תראא – דרוש בפסוק שער, מתיצה; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפני
שער, מתיצה; פוז – דרוש מהפסוק רעיון לנישא אחר בהלכה;

1.5 במדבר א,א (התשע"ה)

במדבר א,א:

וַיְדַבֵּר ה' אֶל-מֹשֶׁה בְּמִדְבַר סִינַי בְּאֶהָל מוֹעֵד בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ הַשְּׁנַי בְּשַׁנְתָּה הַשְּׁנִית לְצֵאתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם לְאֶמְרָ:

דעת זקנים מבעלי התוספות (ב) שאו את-ראש וכו' אמר הרב בכור שור כי ע"י בקע לגלגלת דכי תשא נודע כללם דכל ישראל ביחד דכתיב התם לשש מאות (אלף) וכאן מצינו לכל שבט ושבט דגל בפני עצמו שנאמר לְמִשְׁפַּחְתְּם לְבֵית אֲבוֹתָם וגו'

• טט - אולי בְּאֶחָד - תלישא-קטנה ירמו לשיעור הכסף שבו מנאם במנין הראשון, ולמחיצה בין השבטים

במדבר א,י: לִבְנֵי יוֹסֵף לְאֶפְרַיִם אֲלֵישָׁמַע בֶּן-עֲמִיהוּד לְמִנְשֵׁה נְמִלְיָאֵל בֶּן-פְּדָהצֹר:

יוֹסֵף לְאֶפְרַיִם - זקף-קטן זקף-גדול

גיל 156 + 361 = 517 עולה קנ"ו שס"א עולה תקי"ז,

אוצר הרב י"ר פאלוך זצ"ל 517 שרז"י זכ"ר מרי"ם, מחיל"ה סליח"ה וכפר"ה, ומצדיק"י הרבי"ם, שבע"ה מלכ"ם (שבסוף פ' וישלח) הפרש מתקע"ו 517 – 576 = 59 עולה נ"ט ראה (במדבר שלח-לך יבכ), וַיִּנְאָמְרוּ לְאֱנוּ . לְאֱנוּ עולה נ"ט, כגון נ"ט פעמים בתורה, תבנית הטעמים דרגא מונח רביע הקשורה לתיקון שבירת הכלים ותיקון חטא אדם הראשון. שבירת הכלים מרומזת בגי' הכתוב יוֹסֵף לְאֶפְרַיִם – עולה גי' שבע"ה מלכ"ם. אלו אורות דתוהו שנפלו בשבירת הכלים, בין היתר בשלוש הקליפות הטמאות, ובני אפרים פרצו ממצרים למדבר קודם זמן הגאולה שלפני ה', בניסיון לתקנם ומתו רבים ביניהם, ויש הלומדים כי אלו הם המוזכרים חזון העצמות היבשות. תשובה מבקשת מחיל"ה סליח"ה וכפר"ה ואז הועלו הניצוצות הקדושה שהיו בשלוש הקליפות הטמאות.

במדבר א,טז: אֵלֶּה קְרִיאַי קְרִיאַי הָעֵדָה נְשִׂאֵי מִטּוֹת אֲבוֹתֶם רֹאשֵׁי אֲלֵפֵי יִשְׂרָאֵל הֵם:

אֵלֶּה – יתיב בתפקיד דווקא כך, כמו שנדרש ב-במדבר רבה (וילנא) פרשת קרח פרשה יח ... אף על פי שסתמן הכתוב בא ונתן סימניהן ואתה יודע מי הם נאמר להלן (במ' א,טז) אֵלֶּה קְרִיאַי קְרִיאַי הָעֵדָה נְשִׂאֵי מִטּוֹת אֲבוֹתֶם רֹאשֵׁי אֲלֵפֵי יִשְׂרָאֵל הֵם: (זי) וַיִּקַּח מֹשֶׁה וְאֶהֱרֹן אֶת הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר נִקְבוּ בְשֵׁמֹתַי: ונאמר כאן (במ' קרח טז,יב) נְשִׂאֵי עֵדָה קְרִיאַי מוֹעֵד אֲנִישֵׁיָשׁ: רוצה לומר שבקורה לא רצה הכתוב לבייש את קרואי העדה הידועים מפר' במדבר ולכן סתמן אבל נתן סימנים מיהם ומזה אתה למד מה היה גודל ההמרדה שעה קורח.

קְרִיאַי הָעֵדָה – מונח זקף-קטן כשני לימודים, אמנם אברבנאל מנה שלושה לימודים אבל הם כולם ענינים של חשיבות. אבל פענח רזא לומד שני ענינים (טט – א) חשיבות (טט – ב) וקדושה

אברבנאל במדבר א והנה קרא את הנשיאים קְרִיאַי הָעֵדָה נְשִׂאֵי מִטּוֹת אֲבוֹתֶם רֹאשֵׁי אֲלֵפֵי יִשְׂרָאֵל שהם שלש תוארים לפי שמג' בחינות בחר השם שיעמדו בהם עם משה בשעת המנין. הא' לפי שאלה היו קריאי העדה לכל דבר חשיבות שבעדה. ולכן היה ראוי שיהיה המנין בפניהם. הב' מפני שהמנין הזה היה יסוד חלוקת הארץ שתהיה ליוצאי מצרים ולכן אמר נשיאי מטות אבותם שבעבור זה יכינו ויישירו נחלות אבותיהם לבניהם. וכן אמר איש ראש לבית אבותיו הוא. והג' מפני צורך המלחמה שהיו הנשיאים ההם שרי אלפים הממונים על הלוחמים.

פענח רזא במדבר פרשת במדבר אֵלֶּה קְרִיאַי הָעֵדָה. קְרִיאַי כתיב קְרִיאַי קרי, לומר שכל הקרואים לעדה ראויים ל' דברות ולהיות שרי עשרות (ול' בשביל שאלו מיוחדים וקרואים לכל דבר (טט – א) חשיבות (טט – ב) וקדושה של עדה שהוא עשרה, לכן נקטעה וי"ו של קְרִיאַי ונעשית יו"ד (קְרִיאַי) שנקראים לכל קדושת קהל ועדה,

במדבר ב,כה - ל:

ס [כה] דגל מחנה גן צִפְנָה לְצִבְיָתָם וְנִשְׂאֵי לִבְנֵי דָן אַחִיעֶזֶר בֶּן-עֲמִישַׁדַּי: [כו] וַצִּבְיָא וַפְּקִידָהּ שְׁגִים וְשִׁשִׁים אֶלְפֵי וְשִׁבְעֵי מֵאוֹת: [כז] וְהַחֲגִים עֲלֵיו מִטֵּה אֲשֶׁר וְנִשְׂאֵי לִבְנֵי אֲשֶׁר פְּגַעִיאֵל בֶּן-עֶכְרֹן: [כח] וַצִּבְיָא וַפְּקִידָהּ אֶחָד וְאַרְבָּעִים אֶלְפֵי וְחֲמֵשׁ מֵאוֹת: [כט] וּמִטֵּה נַפְתָּלִי וְנִשְׂאֵי לִבְנֵי נַפְתָּלִי אַחִיעֶזֶר בֶּן-עֵינָן: [ל] וַצִּבְיָא וַפְּקִידָהּ שְׁלֹשָׁה וְחֲמֵשִׁים אֶלְפֵי וְאַרְבַּע מֵאוֹת: [לא] כָּל-הַפְּקִידִים לְמַחֲנֵה דָן מֵאֵת אֶלְפֵי וְשִׁבְעָה וְחֲמֵשִׁים אֶלְפֵי וְשֵׁשׁ מֵאוֹת לְאַחֲרָהּ יִסְעוּ לְדִגְלֵיהֶם: פ

דן בן בלהה נולד כי (בר' ויצא לא,א) "ותקנא רחל באחותה (לאה)" ואף על פי שנתקנאה במצוות ומעשיה הטובים, בכל זאת הייתה לזה השפעה שלילית כי בפנימיות הלב, בלי שתרגיש, היה בזה קנאה של צרת עין (אוסרי לגפן – יב,ב הרב יהודה שינפול, ע' קפו, אוה"ח ע' 194). על כן נתנה את בלהה ליעקב ונולד דן, ובגלל קנאת העין היו בדן נחשלים וכמו נושאי הזהב שלעתיד לבוא יעשו ממנו פסל מיכה ושעשן הקרבנות שעשו לו נראה בשילה. אפשר שלכך מרמז שם נְשִׂאֵי לִבְנֵי דָן אַחִיעֶזֶר בֶּן-עֲמִישַׁדַּי, בגלל שיש בשבטו עושי מעשה עמי (סדר שמו עמי שדי, מקדים עמי לשם "ש-די" ולא כמו בראובן שדי אור) נחשלי אמונה. לכן שם נְשִׂאֵי לִבְנֵי דָן אַחִיעֶזֶר כמבקש עזרת אחיו למחנהו אשר ונתתלי לחזק בני דן באמונה ה'. שבט אשר הוא בן שפחת לאה זילפה, אבל הם חזקים באמונה ומבני אשר השיאו למלכות ולכהונה. וְנִשְׂאֵי לִבְנֵי אֲשֶׁר פְּגַעִיאֵל בֶּן-עֶכְרֹן. פְּגַעִיאֵל מלשון "ויפגע המקום ההוא" ו-"אל תפגע בי" שרש "פגע" במשמע תפילה. פירוש שם נשיא אשר מתפלל אל א-ל על דן ראש מחנהו אשר יש בו בן-עֶכְרֹן (כמו מיכה שמששה הוציאו מהבוץ של הבניה במצרים). ועל בן-עֶכְרֹן אשר נולד מקצת קנאה – צרת עין, בלתי מורגשת של רחל המרומזת בשם נְשִׂאֵי לִבְנֵי נַפְתָּלִי אַחִיעֶזֶר בֶּן-עֵינָן האומר אחי דן יש בו בן-עֶכְרֹן מפני שהוא בן-עֵינָן בגלל "ותקנא רחל באחותה (לאה)" קנאת – צרת עין.

שפתי כהן – ד: מרכזי הכהן מצפת ע' 10 (אוצר החכמה) ...

דגל מחנה דן צפונה נגד מחנה גבריאֵל, ולפי שהוא דין לזה הוא לצד צפון לסתום פי הצפוני שלא יערער עליהם, והיה מאסף לכל המחנות ומנהיגם בחמלה לכל מי שתשש כחו ולכל מי שהוא זקן, וכן תמצא במנין האלפים מֵאֵת אֶלְפֵי וְשִׁבְעָה וְחֲמֵשִׁים אֶלְפֵי ס' זק"ן (ט: ק – 100, נ – 50, ז – 7), והנשיא שלו אחיעזר שעוזר לאחיו, והחונים עליו מטה אשר, ששברכו משה יהי רצוי אחיו, ומטה נפתלי שברכו משה שבע רצון ומלא ברכת ה', ולפי שהעמיד רבעם עגל בן והחשיך העולם לזה היה דגל דן אשר נפתלי ס'ת נרי, לומר שיאיר לו חשכו ...

תפארת ציון <על התורה> ע' כד (כז) (אוצר החכמה) והחונים עליו מטה אשר וגו'. במדרש שם פירש הטעם על מה שאמר ונתתלי מקומם בדגל דן, על שדן ה' עלול להתמוטט מדרך האור, שע"כ העמיד רבעם את העגלים בדן, ולכן ה' דגלו בצפון דמשם בא החושך לעולם. ע"ז הסמיך השי"ת אצלו את אשר, שה' השמן בחלקו שהוא מקור האור להאיר עליו, ואת נפתלי שהוא שבע רצון ומלא ברכת ה', דבזכותו יתפרנס ג"כ שבט דן.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטוד"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא בתורה שבעל-פה, התשע"ו
המצוות הששירות: אחת: סלוק = סוף-פסוק – מגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא פשטא = מאריך, רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפחא – שני משמעות, רבוי ממשות; מרכא טפחא – יתור לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה שיה לפיטח; מרכא תביר טפחא – קבוצה שההלכה חלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של הנושעם, בד"כ מצב אחד נדרש; פסוק – סדור שחלק, השלם והחלק נדרשים; זקא סגול – מוסף מהענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט; 1: זקא-קטן – 2; זקא-גדול – 3; רביע – 4; ... זקא-קטן ... זקא-קטן בהצ' פסוק – הקש; השלישיה: (קראא – סדר קריאת; אולא = גיש = גיש"א – יוצא מהענין; קראא ואלא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין "ג' מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה – תראא – דרוש בפסוק שער, מחיצה; תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מחיצה; פוז – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה;

פתח אהל, הרב דוד אביחצירא ע"ט (אוצר החכמה) ... סימן זק"ן אלף ע"ד אין זקן אלא שקנה חכמה ... ושש מאות לעו' ששה סדרי משנה ...

אור תורה, רב הולצשטוק מאיר, ע' לד (אוצר החכמה) ... ונ"ל החשבון עפ"ש בפסחים (דף צ"ד) ברייתא מצרים ד' מאות פרסה ... וכוש ששים פעמים עולה תשע מאות ושים ריבוא והעולם ששים פעמים עולה **שבעה וחמשים אלף ושש מאות** ריבוא פרסי דהיינו בריבוע עשרים וארבעה אלף פרסי על עשרים וארבעה אלף פרסי ...

היכל רחל – נוה רחל: הרב וולפוביץ רפאל ע' קו (אוצר החכמה) ... מחנה דן במאסף סובל התקפות אויבים, ובידיהם ע"ז והמקלל בן בת שבת דן, והוא מסמל את דור הגאולה (ושם בן דן חשים – אותיות משי"ח) של מאבק על שיבת ציון (מלת וינצו) עם אויבים ומתבוללים **נקודות הכסף – ה**: הרב בינג'י חזקאל ע' 362 – 364 (אוצר החכמה) ... בפנימיות התורה

במדבר ב, לא: כל-הפקדים למחנה דן מאת אלף ושבעה וחמשים אלף ושש מאות לאחריה יסעו לדגליהם: פ
תבנית סכום מחנה דן שונה (**במדבר ב, לא**) **כל-הפקדים למחנה דן** – פשטא מונח זקא-קטן
מאת אלף – מונח רביע

ושבעה וחמשים אלף – דרגא תביר טפחא, כעין קבוצת פרטים הקשורים לנושא מסוים עם הלכה או ענין שווה לפרטיה בקשר לנושא, ו/או מצטרפים בקשר לנושא. כגון (א) פ' **שפתי כהן – ד**: ... וכן תמצא במנין האלפים **מאת אלף ושבעה וחמשים אלף** ס' זק"ן (טט: ק – 100, נ – 50, ז – 7), צירוף מספרי האלפים לרמוז לעזרת מחנה דן בחמלה לכל מי שתשש כחו ולכל מי שהוא זקן (ב) פ' **אור תורה** והעולם ששים פעמים עולה **שבעה וחמשים אלף ושש מאות** ריבוא פרסי

ושש מאות – מונח אתנח
לאחריה יסעו לדגליהם – מרכא טפחא סלוק.

אפשר שבמחנה דן יש חלוקה לשתי קבוצות. קבוצה אחת – שבת דן, קבוצה שניה השבטים אשר ונפתלי. אפשר שהשוויון הוא רק לגבי שבת דן שבו העבירו הזהב לפסל מיכה.

במדבר א, מט:
אך את-מטה לוי לא תפקד ואת-ראשם לא תשא בתוך בני ישראל:

כתב **הכלי יקר** ב-(**במדבר א, מט**) שמה שה' צוה למשה ב-(**במדבר א, מט**) **אך את-מטה לוי לא תפקד ואת-ראשם לא תשא בתוך בני ישראל:** הוא שלא ימנם לבדו. אבל הצווי ב-(**במדבר ג, טו**) הוא למנין בצירוף השכינה ובת קול. כפ' **רש"י (ג, טו)** הלך משה ועמד על פתח האהל והשכינה מקדמת לפניו, ובת קול יוצאה מן האהל ואומרת: כך וכך תינוקות יש באהל זה. לכך נאמר: **על-פי ה'** (ראה תנח"ך במדבר טז).

לפי הסבר זה (**במדבר א, מט**) **אך** – מונח, מדגיש, מלמד שלתבנית הטעמים הבאה יש לימודים אחדים שבכל אחד שתי דרשות. **אך** – מונח, דרך (א) (**במדבר א, מט**) **את-מטה לוי לא תפקד** – מהפך פשטא מונח זקא-קטן, זקא-קטן ילמד על שתי דרשות, באחת מהן מוציא הכתוב ממשוטו שלא יפקוד לבדו, אבל כאשר יצטוה על פקודתם (**במדבר ג, טו**) **פקד את-בני לוי** ... יפקדם בצירוף השכינה ובת קול כנאמר ב-(**במדבר ג, טו**) **על-פי ה'**

אך – מונח, דרך (ב) (**במדבר א, מט**) **את-מטה לוי לא תפקד** – מהפך פשטא מונח זקא-קטן, זקא-קטן ילמד על שתי דרשות, כפ' **רש"י** (אפשר ע"פ במדבר רבה פ"א, סימן יא, יב וכן ב"ב קכא)
רש"י במדבר א, מט אך את-מטה לוי לא תפקד – (טט – א, כפשוטו) כדאי הוא לגיון של מלך להיות נמנה לבדו. דבר אחר, (טט – ב יוצא ממשוטו, היות וכתב **ראשם לא תשא** היה במשמע שאינם ראויים לגדולה, בא ללמד שזה כדי להצילם) צפה הקדוש ברוך הוא שעתידיה לעמוד גזירה על כל הנמנין מכן עשרים שנה ומעלה שימותו במדבר, אמר אל יהיו אלו בכלל, לפי שהם שלי, שלא טעו בעגל. בב"ר פ"א, סימן יא: כיון שלא היו מעורבים במנין בני ישראל האחרים, אין הם בגזרה אחרי המרגלים שנאמר (**במ' שלח יז, כט**) **במדבר הנה פלו פגריכם וכל-פקדיכם לכל-מספרכם מן עשרים שנה ומעלה אשר הליגתם עלי:**

במדבר רבה פ' במדבר פ"א, סימן יא ... ולכך אף בלשון שכתוב בהן בישראל (**במ' א, ב**) **שאו את-ראש פלעתי בני-ישראל** לא נאמר בהן אלא (**במדבר ג, טו**) **פקד את-בני לוי**. טט – בב"ר שם למד כי לשון שאו ראש יש לה משמעות של גדולה כמו שפטר יוסף לשר המשקים (**בר' וישב מג, יג**) **ישא פרעה את-ראשו וקשיבו על-פגד וגם משמעות של הסרת הראש, אם לא יזכו ימותו כלם כמה דתימא (בר' וישב מג, יח) ישא פרעה את-ראשו מעליה ותלה אותה על-עצו** (כמו שפטר יוסף לשר האופים)

במדבר א, נב: וחנו בני ישראל איש על-מחנהו ואיש על-דגלו לצבאתם:
במדבר א, נג: ותלוים יחנו סביב למשכן העדת ולא-יהיה קצף על-עדת בני ישראל ושמרו הלויים את-משמרת משכן העדות: במדבר א, נד: ויעשו בני ישראל ככל אשר צוה ה' את-משה בן עשוי: פ

במדבר רבה (וילנא) פ' במדבר פ"א א ושנאן המקום (ללויים) להיות גזברין שלו ולא תאמר שלא יגעו בו ישראל בשעת מסעות אלא אף בשעת המחנות לא יקרבו אליו אלא בני לוי ה"ד (**במ' א, נב**) **וחנו בני ישראל איש על-מחנהו וגו' (במ' א, נג) ותלוים יחנו סביב למשכן העדת**, ולמה אני מזהירן שירחיקו ישראל עצמן מן המשכן כדי שלא יהיה קצף עליהן שאינן ראויין להתקרב אצלו ה"ד (**במ' א, נג**) **ולא-יהיה קצף על-עדת בני ישראל** אבל הלויים הם ישמרוהו ה"ד (**במ' א, נג**) **ושמרו הלויים את-משמרת משכן העדות: (במ' א, נד) ויעשו בני ישראל ככל אשר צוה ה' את-משה בן עשוי: פ** (סימן פרשה פתוחה כרמז) שרחקו עצמן מן המשכן ונתנו מקום ללוי לחנות סביב למשכן.

ליקוטי שיחות – כח ע' 1 **האדמו"ר ממ"ש** רש"י רומז שיש שלבים בקצף (א) אם לא נשמור **המחיצות** בין מחנה ישראל ולמחנה לוייה – יהיה קצף, אבל אין הכרח שזה יתבטא בפועל ממש, בעונש; (ב) אם נעשה מעשה של פריצת **המחיצות**, "שיכנסו זרים בעבודתם" – יהיה קצף בפועל.
ככלל – תלשא בתפקיד מחיצה לכתוב לפניו שגם הלויים וגם כל אחד משבטי בני ישראל שמרו **המחיצות** למנוע פריצתן כדי שלא יפגעו מהתקרבות למשכן.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטוד"ל) כי במצוותך האמנתי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא בתורה שבעל-פה, התשע"ו
המצוות הששירות, אחת: סלוק = סוף-פסוק – מגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, ממש, לא ממש; ספקא – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא ספקא – יתור לרבות, מכל מקום; דרגא תביר ספקא – קבוצה עם הלכה שוה לפיטיה; מרכא תביר ספקא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפיטיה; תביר מרכא ספקא – קבוצה שההלכה חלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המושג, כד"כ מצב אחד נדרש; פסק ו – סדור שחלק, השלם והחלק נדרשים; זקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקא-קטן – 2; זקא-גדול – 3; רביע – 4; ... זקא-קטן ... זקא-קטן בהצ' פסוק – הקש; השלישית: (קפא – סדר קרימות; אולא = גיש = גרש"ט – יוצא מהענין; קפא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין "ג' מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה – תרסא – דרוש בפסוק שער, מחיצה; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מחיצה; פוז – דרוש מהפסוק רעיון לנשוא אחר בהלכה;

1.6 במדבר א,א (התשע"ו)

במדבר ג'יב: וַאֲנִי הִנֵּה לִקְחָתִי אֶת-הַלְוִיִּם מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תַּחַת כָּל-בְּכוֹר הָאָרֶץ רַחֵם מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְהָיוּ לִי הַלְוִיִּם:
נדון ב-**וַאֲנִי הִנֵּה לִקְחָתִי אֶת-הַלְוִיִּם** – גרשיים דרגא מונח רביע, כעין חיבור בין שתי תבניות טעמים. גרשיים מונח רביע, ו- דרגא מונח רביע. תבניות המלמדות על התיקון שהיה בבחירת הלוויים לעבודת הקודש במשכן ובמקדש במקום הבכורים שהשתתפו במעשה העגל.

רש"י ג'יב וַאֲנִי הִנֵּה לִקְחָתִי – וַאֲנִי מהיכן זכיתי בהן **מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל**. שיהיו ישראל שוכרין אותן לשירות שלי? על ידי הבכורות זכיתי בהם ולקחתים תמורתם; **לפי שהיתה העבודה בבכורות, וכשחטאו בעגל נפסלו. והלוויים, שלא עבדו עבודה זרה, נבחרו תחתיהם.**

רש"י (במ' בהע' תי, ז): כִּי לִי כָל-בְּכוֹר – שלי היו הבכורות בקו הדין (טט: מידת גבורה, ראה שם משמואל), שהגנתי עליהם בין בכורי מצרים ולקחתי אותם לי **עד שטעו בעגל; ועכשיו: (במ' בהע' תי, ז): וְאֶקַּח אֶת-הַלְוִיִּם.** (טט: מידת גבורה, ראה שם משמואל)
(במ' בהע' תי, ז): כִּי לִי כָל-בְּכוֹר בְּבָנֵי יִשְׂרָאֵל פָּאָדָם וּבִפְהֶמָה בְּיוֹם הַכֹּתִי כָל-בְּכוֹר בְּאָרֶץ מִצְרָיִם הַקְּדָשְׁתִּי אֹתָם לִי:
(ז) וְאֶקַּח אֶת-הַלְוִיִּם תַּחַת כָּל-בְּכוֹר בְּבָנֵי יִשְׂרָאֵל:

שם משמואל שמות פרשת תרומה ... הכוונה שיהיה המשכן גשמי מקום להשראת השכינה הוא תיקון למעשה העגל, והוא בכלל לתקן מה שנפגמו בחטא אדם הראשון כל ארבעת היסודות שירדו פלאים עד שנמשכו מהם ארבעה כחות רעים מקור מוצא לארבע המלכיות המתנגדים למלכות שמים, (טט: ע"פ [צרוור המור ויקרא פרשת אחרי מות] ומקור לכל הטומאות) והמשכן מקום השראת כבוד ה' בהתגלות:

והנה בווה"ק (קכ"ט ב) דבריאת העולם היתה מסטרא דימינא והמשכן מסטרא דשמאלא וע"כ כתיב זהב ברישא. ואף דהמשכן כולו רצוף אהבה, הגיד כ"ק אבי אדמו"ר זצלה"ה שהוא **כעין הלוויים שהם מסטרא דשמאלא** (טט: מידת גבורה) ועיקר עבודתם היתה בשיר שהיא דביקות ברשפי אש שלהבתי, עכ"ד.

צרוור המור ויקרא פרשת אחרי מות ... ולפי שידוע שאעפ"י שנתבסס העולם ונתכפר חטאתו. הטומאה והזיבה שנמשכו ממנו בסכת חטאתו כבר נתפשטו בעולם. וראוי לעם הקדש גאולי ה' להזהר ולהשמר מהם. סמך מיד ענין הטומאה והנגעים והזיבה והנדה והטהרה. והתיקון הראוי לטמאים בקרבנות וברחיצה ובטיהול. ולפי שלטהרת אלו הטומאות וכפרת אלו העונות. וכפרט עון העגל שנתחבר עם חטא אדם הראשון. צריך כפרה כוללת. להודיע לכל בני העולם איך הקדוש ברוך הוא השרה שכניתו ביניהם וכפר להם עונם ועון העגל.

מסקנה מדבריו על בני אהרן נדב ואביהוא שלא ידעו לחבר האהל לאחד. אהל מועד צריך להיות "לחברה אחד". וזה **תפקיד הלוויים**. שהם מצד גבורה לשמור על כל חלקיו ולחברו לאחד ואז אהל מועד ואח"כ בית המקדש מעמיד את העולם כולו בשלימות ומתקן חטא אדם הראשון וחטא העגל.

וַאֲנִי הִנֵּה לִקְחָתִי אֶת-הַלְוִיִּם – גרשיים דרגא מונח רביע, כעין חיבור בין שתי תבניות טעמים. גרשיים מונח רביע, ו- דרגא מונח רביע **וַאֲנִי הִנֵּה לִקְחָתִי אֶת-הַלְוִיִּם** – גרשיים מונח רביע, בתפקיד כעין יצא מן הכלל ללמד על הכלל או על עצמו. אפשר כי כאן מלמד על הכלל כולו. הלוויים הם שלוחי ה' במקום הבכורות, ותפקידם (א) לשמור על שלימות אהל מועד והמקדש ו- (ב) ע"י עבודתם בשיר הם מביאים לתיקון לכל אחד מישראל ולכל אדם מחטא אדם הראשון. וזה מביא אותנו לתפקיד תבנית הטעמים השניה **הִנֵּה לִקְחָתִי אֶת-הַלְוִיִּם** – דרגא מונח רביע בתפקיד תיקון חטא אדם הראשון, תיקון יצר הרע, כפרתו ומניעתו, כאן תיקון להשתתפות הבכורות במעשה העגל, ותיקון לכל אדם.

במדבר ג'יב: כִּי לִי כָל-בְּכוֹר

בְּיוֹם הַכֹּתִי כָל-בְּכוֹר בְּאָרֶץ מִצְרָיִם הַקְּדָשְׁתִּי לִי כָל-בְּכוֹר בְּיִשְׂרָאֵל מֵאֲדָם עַד-בְּהֵמָה לִי יִהְיוּ אֲנִי ה' פ

כִּי לִי כָל-בְּכוֹר – מונח זקא סגול, בתפקיד הוספה על הענין ממין הענין, כאן תוספת על הבכור

(א) **תוספת של קדושה** ע"פ [ספורנו] הבכורות של ישראל הוקדשו ע"י ה' שיהיו אסורים בעבודת הדיוט וע"י כך ניצלו ממכת מדינה

(ב) **תוספת של פדיון** ע"פ [ראב"ע] **לִי יִהְיוּ** טעמו – לי הם ולי יהיו, כי כל בכור מאדם יפדה, וכן כל בכור בהמה הטמאה:

בְּיוֹם – תלישא-קטנה

(א) אפשר רמז לשיעור כאן זמן מדויק של חצות הלילה בו היכה ה' כל בכור בארץ מצרים

(ב) אפשר רמז לאבחנה (ענין של מחיצה) בין טיפת בכור לטיפת שאינו בכור

במדבר ג'כה: וּמִשְׁמֶרֶת בְּנֵי-נְרָשׁוֹן בְּאֶהֱל מוֹעֵד הַמִּשְׁכָּן וְהָאֶהֱל מִכְסֵּהוּ וּמִסֹּף פֶּתַח אֶהֱל מוֹעֵד:

ראה במדבר נשא זכה:

וְנִשְׂאוּ אֶת-רִיעֵת הַמִּשְׁכָּן וְאֶת-אֶהֱל מוֹעֵד מִכְסֵּהוּ וּמִסֹּף פֶּתַח אֶהֱל מוֹעֵד:

מִכְסֵּהוּ – זקא-גדול, שניים שהם אחד. ע"פ **תורה שלמה** – **ברייתא דמלאכת המשכן פ"ג** ... ר' יהודה אומר שני כלים היו התחתון

היה של עורות אילים מאדמים והעליון היה של עורות תחשים וגו'

ראב"ע (כה) ומכסה התחש אֶשֶׁר-עָלָיו, – אחז הכתוב דרך קצרה, שלא הזכיר מכסה עורות אילים (ראה **שמ' כו, יד**). ויש אומרים

ששני המכסים היו דבקים.

מִכְסֵּהוּ – זקא-גדול, מלמד על שניים שהם אחד כפי' ראב"ע ויש אומרים ששני המכסים (מכסה עורות אילים ומכסה התחש) היו

דבקים, (היינו אחד)

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא בתורה שבעל-פה, התשע"ו
המצות הששית: אחת, סלוק = סוף-פסוק – מגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכיב = מאריך, רבוי; דוגא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; ספקא – שנוי משמעות, רבוי ממשותף; מרכא ספקא – יתור לרבות, מכל מקום; דוגא תביר ספקא – קבוצה עם הלכה שוה לפיטוח; מרכא תביר ספקא – קבוצה שההלכה חלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של הנושעים, ב"כ מצב אחד נדרש; פסק | – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זוקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3; רביע – 4; ... זקף-קטן ... זקף-קטן בהצ' פסוק – הקש; השלישית: (קדמא – סדר קדמות; אולא = גיש = גיש"ס – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין "ג מדות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה – תרסא – דרוש בפסוק שער, מחיצה; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מחיצה; פוז – דרוש מהפסוק רעיון לנשוא אחר בהלכה;

במדבר ג'לא – לג:

[לא] ומשמרתם הארץ והשליחן והמנרה והמזבחת וכלי הקדש אשר ישרתו בהם והמסך וכל עבדתו:
[לב] ונשיא נשיאי הלוי אלעזר בן-אתרן הפתח פקדת שמרי משמרת הקדש:
[לג] למררי משפחת המחלי ומשפחת המושי אלה הם משפחת מררי:

(במדבר ג'לא) הארץ והשליחן והמנרה והמזבחת וכלי הקדש - פעמיים זקף-קטן בין שני קיסרים, והמסך - קדמא זקף-קטן במלה אחת, כעין מוקדם והוא מאוחר בענין. פ'רש"י והמסך היא הפרכת. אפשר שתבנית הטעמים מלמדת שהיא הראשונה שמורידים אותה ומכסים בה את ארון העדות, כהכנה לנסיעה, והיא האחרונה שמחזירים למקומה בסיום הקמת המשכן.

ראה קדמא זקף-קטן במלה אחת

(במדבר ג'לב) פקדת - זקף-גדול, בתפקיד שלוש פ'רש"י (במדבר ג'לב) ונשיא נשיאי הלוי - ממונה על כולם. ועל מה היא נשיאותו?

פקדת שמרי משמרת - על ידו היא פקודת כולם. ראה המשך (במדבר ד'טז)

(במדבר ג'לב) למררי משפחת המחלי - זקף-גדול ... זקף-קטן בין שני קיסרים, כעין שנוי גדול בסדר הטבעי.

במדבר רבה (וילנא) פרשת במדבר פרשה ג ... (במדבר ג'לב) למררי משפחת המחלי הרי שמנה הכתוב בבני מררי שלא מת אחד

מהן והעמידו משפחות ופקודיהם במספר כל זכר וגו' הרי הודיע מנינן ... (בבמ"ר נאמר כי הארון היה מכלה בהם בני קהת, ולא מצאתי הסבר למיעוט בבני גרשון)

ראה זקף-גדול ... זקף-קטן בין שני קיסרים

המשך להסבר שלבני מררי היה שנוי גדול בסדר הטבעי. פקודתם קרשי המשכן עמודים ועמודי החצר. אפשר אלו מרזימים לאחריה דבר בראשיתו. האדנים נושאים המשכן ועמודי החצר מלמטה. היתדות תקועות בקרקע ליצב עמודי החצר והקלעים. העמודים נושאים מלמעלה יריעות המשכן וקלעי החצר. אלו הכלים הכבדים שבמשכן ובדרך טבעית מתישים כוחו של אדם.

[לד] ופקדיהם במספר כל-זכר מן-חדש ומעלה ששת אלפים ומאתים: [לה] ונשיא בית-אב למשפחת מררי צוריאל בן-אביחיל על ירך המשכן יחנן צפנה: [לו] ופקדת משמרת בני מררי קרשי המשכן וביתיהו ועמיו ואדניו וכל-כליו וכל עבדתו: [לז] ועמרי החצר סביב ואדניהם ויתרתם ומיתריהם:

במדבר ג'לח: והחנים לפני המשכן קדמה לפני אהל-מועד ו מזרחה משחו ואהרן ובניו

שמרים משמרת המקדש למשמרת בני ישראל

והזר הקרב יומת:

והחנים לפני המשכן - מונח מונח פוז

קדמה לפני אהל-מועד | - מונח תרסא קדמא פסק

אהל-מועד | מזרחה - קדמא ואזלא

משחו ואהרן ובניו - מונח פסק מונח רביע

בבלי תמיד כה,ב מתני'. בשלשה מקומות הכהנים שומרים בבית המקדש: בית אבטינס, בית הניצוץ, בית המוקד. בבית אבטינס ובבית הניצוץ היו עליות - הרובים שומרים שם, בית המוקד כיפה, ובית הגדול היה, מוקף רובדין של אבן - זקני בית אב ישנים שם, ומפתחות העזרה בידם. פרחי כהונה איש כסתו בארץ. לא היו ישנים בבגדי קדש, אלא היו פושטין ומניחין אותן תחת ראשיהם, ומתכסין בכסות עצמן. אירע קרי לאחד מהן - יוצא והולך לו [בבלי תמיד כו,א] במסיבה ההולכת לו תחת הבירה, ונרות דולקין מכאן ומכאן, עד שהוא מגיע לבית הטבילה. ומדורה היתה שם, ובית הכסא של כבוד, זה היה כבודו: מצאו נעול - יודע שיש שם אדם, פתוח - בידוע שאין שם אדם. ירד וטבל, עלה ונסתפג, ונתחמם כנגד המדורה, בא וישב לו אצל אחיו הכהנים, עד שהיו שערים נפתחים יוצא והולך לו. מי שהוא רוצה לתרום את המזבח, משכים וטובל עד שלא יבא הממונה. וכי באיזה שעה בא הממונה - לא כל העתים שוות. פעמים שהוא בא מקרות הגבר, או סמוך לו מלפניו או מאחוריו. הממונה בא ודפק עליהן, והן פתחו לו, אמר להן: מי שטבל - יבא ויפסו. הפיסו מי שזכה - זכה בו.

גמ'. מנא ה"מ? אמר אביי: אמר קרא (במדבר ג'לח) והחנים לפני המשכן קדמה לפני אהל-מועד ו מזרחה משחו ואהרן ובניו שמרים משמרת המקדש למשמרת בני ישראל. אמרי: אין, שימור בעלמא אשכחן דבעי כהנים ולוים שימור, מיהו מתניתין קתני, בשלשה מקומות הכהנים שומרים בבית המקדש והלוים בעשרים וא' מקום ואילו קרא - כהנים ולוים בהדי הדדי כתיב! אמרי: הכי קאמר, והחנים לפני המשכן קדמה לפני אהל-מועד ו מזרחה משחו ואהרן ובניו שמרים משמרת המקדש, אהרן - בחד מקום, ובניו - בשני מקומות, ממאי - מדכתיב והחנים וכתוב שמרים, חונים לחוד, ושומרים לחוד. אימא כולהו בחד מקום לחודיה! לא ס"ד, מה משה - בחד מקום לחודיה, אף אהרן ובניו - בחד מקום לחודיה. רב אשי אמר מסיפיה דקרא: (במדבר ג'לח) שמרים משמרת ... למשמרת:

בעל הטורים - יש פסיק בין משחו ואהרן לומר משה במקום אחד (טט) ופ'רש"י בתמיד כי משירת משה מקישים לשמירת כהנים במקום נוסף על שמירת אהרן, ומקום שמירת בניו) ואהרן ובניו במקום אחד לבד. אבל משנה וגמ' [בבלי תמיד כה - כ] מחלקים גם בין אהרן ובניו וכך מתקבלים שלושה מקומות שמירת הכהנים.

טט - קדמה לפני אהל-מועד | - מונח תלישא-קטנה קדמא פסק - מונח תלישא בכעין שני תפקידי תלישא, אפשר כי מרמו לשתי מחיצות, אהל מועד מחיצה לעצמו,

משחו - מונח פסק (מונח לגרמיה) משה מחיצה לעצמו, ואהרן ובניו - מונח רביע מחיצה לעצמם, הפסק מדגיש הבדל משמעותי בין הכתוב מימינו וכתוב בשמאלו. אבל תבנית טעמים זאת עשויה להיות מופע של מידת כתוב סדור שנחלק ויש דרשה לקריאה עם פסק ויש דרשה לקריאה ללא פסק. קריאה ללא פסק מלמדת על שלוש מקומות שמירת הכהנים, קריאה עם פסק מלמדת על משה כלוי וממנו על שמירת הלוים כנגד מקומות שמירת הכהנים.

ב"ה המשך נמצא.